



Kunta- ja alueosasto

VN/35660/2023

VN/35020/2023

7.5.2024

Jakelussa mainitut kunnat
Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän jäsenkuntien oikaisuvaatimukset vuoden 2024 kunnan peruspalvelujen valtionosuuspäätöksistä

Jakelussa mainitut Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän 11 jäsenkuntaa ovat kukin tehneet oikaisuvaatimuksen valtiovarainministeriön 21.12.2023 tekemästä kunnan vuoden 2024 peruspalvelujen valtionosuuspäätöksestä (VN/35660/2023).

Valtiovarainministeriö on kuullut kirjallisesti Päijät-Hämeen kuntia ja hyvinvointialuetta kuntien vaatimuksista ja niiden perusteista. Asikkalan kunta, Hartolan kunta, Heinolan kaupunki, Hollolan kunta, Iitin kunta, Kärkölan kunta, Lahden kaupunki, Orimattilan kaupunki, Padasjoen kunta ja Sysmän kunta toimittivat lausuntonsa valtiovarainministeriölle 3.5.2024 mennessä. Päijät-Hämeen hyvinvointialue toimitti lausuntonsa valtiovarainministeriölle 6.5.2024.

Kuntien ja hyvinvointialueen lausunnoista käy ilmi, että palkkaharmonisaatiokustannuksia on aiheutunut vuoden 2022 ohella myös vuosilta 2021 ja 2020, vaikka kuntayhtymän suoriteperusteella tilinpäätökseen kirjaama varaus 20 miljoonaa koskee vain vuotta 2022. Kuntien ja hyvinvointialueen lausunnoissa esitetään toisistaan poikkeavia arvioita palkkaharmonisaatiosta todellisuudessa aiheutuvista kustannuksista ja niiden jakautumisesta vuosien 2020–2022 välillä.

Kuntien lausuntojen mukaan hyvinvointialue on toimittanut kunnille loppuvuodesta 2023 luonnoslaskelman, jonka mukaan takautuvia palkkaharmonisaatiokustannuksia on aiheutunut 4 994 343 euroa vuodelta 2020, 8 856 872 euroa vuodelta 2021 ja 6 818 683 euroa vuodelta 2022. Palkkaharmonisaation kustannukset on jaettu kuntakohtaisesti kunkin vuoden palvelujen käytön suhteessa. Kuntien lausunnoissa todetaan, että luonnoslaskelman oikeellisuudesta tai kuntakohtaisten laskelmien tai kohdennusten perusteista ei ole varmuutta. Asikkalan kunnan lausunnon mukaan kunta olettaa laskelman perustuvan työnantaja- ja työntekijäpuolen sopimukseen, jonka Päijät-Hämeen hyvinvointialue olisi hyväksynyt loppuvuodesta 2023.

Hyvinvointialueen lausunnon mukaisesti tilintarkastaja on edellyttänyt pakollisen varauksen kirjaamisesta vuoden 2022 tilinpäätökseen. Pakollisen varauksen määrästä ja perusteista on esitetty selvitystä lausunnon liitteissä. Hyvinvointialueen launnossa esitetyn tarkentuneen arvion mukaan palkkaharmonisaatiokustannuksia on neuvottelusopimuksen mukaisesti aiheutunut 5 053 800 euroa

vuodelta 2020, 8 682 583 euroa vuodelta 2021 ja 7 922 937 euroa vuodelta 2022. Hyvinvointialue toteaa lausunnossaan, että edellä mainittu arvio palkkaharmonisaatiokustannusten todellisesta määrästä on tarkentunut tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen ja arvio perustuu tämänhetkisiin tietoihin (6.5.2024).

Hyvinvointialueen lausunnon mukaan pakollisesta varauksesta aiheutuvat kustannukset on kohdistettu vuoden 2022 tilinpäätöksessä jäsenkunnille vuoden 2022 palvelujen käytön suhteessa pois lukien ympäristöterveyskeskuksen osuus. Palkkaharmonisointi kohdistuu erikoissairaanhoidon, peruspalveluihin ja tukipalveluihin. Koska Sysmän kunta ja Heinolan kaupunki ovat käyttäneet vain erikoissairaanhoidon palveluita, kunnilla ei ole perusterveydenhuollon palveluiden käytön kustannuksia, mikä näkyy myös pakollisen varauksen jakautumisessa kunnille.

Kuntien ja hyvinvointialueen kuuleminen annetuista lausunnoista

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 47 §:n ja hyvinvointialueen rahoituksesta annetun lain (617/2021) 26 a §:n mukaan valtiovarainministeriö voi itse tai hakemuksen perusteella korjata kunnan tai hyvinvointialueen mainitussa laissa tarkoitetuissa päätöksissä ja päätösten perusteena olevissa tiedoissa olevan laskuvirheen. Korjaaminen ei edellytä hallintolain (434/2003) 50 ja 51 §:ssä säädettyjen virheen korjaamista koskevien edellytysten täyttymistä, mutta menettelyyn sovelletaan soveltuvin osin, mitä hallintolain 8 luvussa säädetään. Siten asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen virheen korjaamista, jollei se ole tarpeetonta.

Valtiovarainministeriö varaa Teille mahdollisuuden esittää huomionne annettuihin lausuntoihin. Pyydämme Teitä toimittamaan mahdollisen lausuntonne asiasta tai ilmoituksen siitä, että Teillä ei ole lausuttavaa osoitteella kirjaamo.vm@gov.fi sekä roosa.valkama@gov.fi viimeistään **14.5.2024 klo 10.00**. Vastaamatta jättäminen ei estä asian ratkaisemista.

Lisätietoja saatte tarvittaessa finanssiasiantuntija Roosa Valkamalta (puh. 02955 30560, roosa.valkama@gov.fi).

Finanssineuvos, yksikön päällikkö

Kati Jussila

Finanssiasiantuntija

Roosa Valkama

Liitteet	Päijät-Hämeen hyvinvointialueen lausunto liitteineen Kuntien lausunnot liitteineen
Jakelu	Päijät-Hämeen hyvinvointialue Asikkalan kunta Hartolan kunta Heinolan kaupunki Hollolan kunta Iitin kunta Kärkölän kunta Lahden kaupunki Myrskylän kunta Orimattilan kaupunki Padasjoen kunta Sysmän kunta

VN/35660/2023-VM-73

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Valkama Roosa 91292221B

2024-05-07

Jussila Kati 911856940

2024-05-07

Selvitys valtiovarainministeriön lausuntopyyntöön
(numerointi alla on lausuntopyynnön VN/35660/2023 sivujen 4 ja 5 kohtien mukainen)

Yhdymme siihen, mitä Hollolan kunta asiassa lausuu ja täydennykseksi toteamme seuraavaa:

1. Päijät-Hämeen hyvinvointialue kertoi Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän jäsenkunnille, että hyvinvointialue kirjaa Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän vuoden 2022 tilinpäätökseen 20 miljoonan euron pakollisen varauksen tulevaisuudessa maksettavia palkkaharmonisaatiokustannuksia varten oman karkean arvionsa mukaan. Hyvinvointialue ei kertonut tarkempia perusteita varauksen määrän osalta. Edelleen hyvinvointialue kertoi, että kyseinen varaus on hyvin karkea arvio takautuvista palkkaharmonisaatiokustannuksista, sillä varausta kirjattaessa neuvottelut palkkaharmonisaation määrästä ja sen takautuvasta soveltamisesta työntekijä- ja työnantajaosapuolen välillä olivat pahasti kesken.

Asikkalan kunta muiden Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän jäsenkuntien mukana ilmoitti Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle, että pakollisen varauksen kirjaaminen ei perustu lakiin tai tuomioistuimen päätökseen, sillä Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä ja siten sen jäsenkunnat eivät ole tässä tapauksessa vastuussa takautuvista palkkakustannuksista ja sen vuoksi pakollista varausta ei tule kuntayhtymän tilinpäätökseen kirjata, koska perusteita kirjaamiselle ei ole. Päijät-Hämeen hyvinvointialue kirjasi tästä huolimatta em. pakollisen varauksen kuntayhtymän tilinpäätökseen.

2. Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ei ole toimittanut Asikkalan kunnalle tiedoksi sopimusta, joka osoittaisi palkkaharmonisoinnin toteutuneet määrät. Kunta on saanut hyvinvointialueelta liitteenä olevan luonnoslaskelman, jonka oletamme perustuvan työnantaja- ja työntekijäpuolen sopimukseen, jonka Päijät-Hämeen hyvinvointialue on kertomansa mukaan hyväksynyt loppuvuodesta 2023. Laskelman mukaan:
 - a. Takautuvat palkkakustannukset hyvinvointialueelle ovat
 - i. 2020: 4.994.343 euroa,
 - ii. 2021: 8.856.872 euroa ja
 - iii. 2022: 6.818.683 euroa
 - b. palkkakustannus kohdennettuna Asikkalan kunnalle luonnoslaskelmassa on:
 - i. 2020: 208.831 euroa
 - ii. 2021: 369.087 euroa ja
 - iii. 2022: 294.466 euroa.
 - c. viivästyskorot kohdennettuna Asikkalan kunnalle ja vuodelle 2022 ovat 49.095 euroa

Asikkalan kunta ei ole tietoinen luonnoslaskelman oikeellisuudesta tai kuntakohtaisten laskelmien tai kohdennusten perusteista. Kunnalle ei myöskään ole esitetty yksityiskohtaisia laskelmia tai tositteita luonnoslaskelman perusteista.

Mikäli valtiovarainministeriö katsoisi, että em. takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset kuuluisivat Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän jäsenkuntien maksettaviksi ja niinmuodoin sotesiirtolaskelmissa huomioon otettaviksi kuntayhtymään syntyneen alijäämän kautta, on niiden määrä käsityksemme mukaan oheisen liitelaskelman mukainen.

3. Kuten yllä kohdassa 1 on todettu, hyvinvointialue teki kuntayhtymän tilinpäätökseen pakollisen varauksen oman kertomansa mukaan karkean arvion perusteella, koska neuvottelut palkkaharmonisaation määrästä ja sen takautuvasta vaikutuksesta työntekijä- ja

työnantajaosapuolen välillä olivat varausta kirjattaessa vielä pahasti kesken. Käsittääksemme pakollisen varauksen ja toteuman erotus johtuu tästä syystä eli varauksen perusteena oli karkea arvio.

4. Asikkalan kunta on saanut tietoonsa ainoastaan liitteenä olevan luonnoslaskelman, joka käsittääksemme perustuu loppuvuonna 2023 tehtyyn sopimukseen. Laskelman mukaan palkkaharmonisaation takautuvat kustannukset näyttäisivät jakautuvan suoriteperusteella usealle vuodelle.

Mikäli valtiovarainministeriö katsoisi, että em. takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset kuuluisivat Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän jäsenkuntien maksettaviksi ja niinmuodoin sotesiirtolaskelmissa huomioon otettaviksi kuntayhtymään syntyneen alijäämän kautta, tulee kustannukset ja niiden muodostama kuntayhtymän alijäämä jaksottaa liitelaskelman mukaisesti eri vuosille.

5. Asikkalan kunnalle ei ole kerrottu, mitä työntekijäryhmiä palkkaharmonisaatio koskee ja mikä on kunkin työntekijäryhmän osuus liitteenä olevan laskelman tai em. pakollisen varauksen kustannuksista. Emme pysty ottamaan kantaa siihen, onko laskelman tai varauksen kuntakohtaisessa jakautumisessa otettu huomioon, että jotkut kuntayhtymän jäsenkunnat järjestivät perusterveydenhuollon ja sosiaalipalvelut itse.

Lopuksi toteamme vielä, että Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätökseen vuodelta 2022 syntynyt alijäämä, joka johtuu Päijät-Hämeen hyvinvointialueen tekemästä 20 miljoonan euron pakollisesta varauksesta ei perustu lakiin tai sopimukseen ja sen vuoksi kuntayhtymän alijäämää ei tule ottaa huomioon sotesiirtolaskelmissa kuntayhtymien jäsenkuntien osalta em. 20 miljoonan euron osalta eikä oheisen liitelaskelman osoittamien toteutuneiden kustannusten osalta. Takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset kuuluvat tässä tapauksessa lain mukaan hyvinvointialueen kustannukseksi, eikä niiden osalta olisi saanut tehdä pakollista varausta kuntayhtymän tilinpäätökseen.

Palkkaharmonisaation jako jäsenkunnittain

29.11.2023

Palkkaharmonisaatio on jaettu tilinpäätösten palvelukäytön kustannusten suhteessa poislukien ympäristöterveydenhuolto.

	Vuosi 2020	Vuosi 2021	Vuosi 2022	Yhteensä
Palkkaharmonisaatio	4 994 343,23	8 856 872,05	6 818 683,06	20 669 898,35
Viivästyskorot	-	-	1 136 844,41	1 136 844,41 (neuvotteluesityksen mukainen 5,5 % pääomasta)
Palkanlaskennan kustannukset	-	-	-	0,00
Yhteensä	4 994 343,23	8 856 872,05	7 955 527,47	21 806 742,76

Jäsenkunta	Palvelukäytön kustannukset TP 2020	Palvelukäytön kustannukset TP 2021	Palvelukäytön kustannukset TP 2022	Palkka- harmonisaatio 2020	Palkka- harmonisaatio 2021	Palkka- harmonisaatio 2022	Viivästyskorot	Palkan- laskennan kustannukset	Palkka- harmonisaatio yhteensä 2020-2022
Asikkala	27 144 797	27 698 323	31 158 463	208 831	369 087	294 466	49 095	0	921 479
Hartola	12 051 314	12 742 248	14 165 524	92 714	169 793	133 873	22 320	0	418 700
Heinola	23 231 066	22 980 783	26 177 245	178 722	306 224	247 390	41 246	0	773 583
Hollola	72 511 287	73 301 846	78 853 639	557 847	976 765	745 213	124 246	0	2 404 070
Iitti	24 951 302	25 857 931	26 501 611	191 956	344 563	250 456	41 757	0	828 733
Kärkölä	14 178 172	15 073 952	16 419 820	109 076	200 864	155 177	25 872	0	490 989
Lahti	391 294 524	402 746 220	436 393 500	3 010 323	5 366 689	4 124 176	687 603	0	13 188 791
Myrskylä	6 447 760	7 352 831	7 904 338	49 604	97 978	74 701	12 454	0	234 738
Orimattila	53 030 482	52 596 834	57 991 780	407 976	700 865	548 057	91 375	0	1 748 273
Padasjoki	13 383 426	13 566 153	13 701 660	102 962	180 772	129 489	21 589	0	434 812
Pukkila	5 973 958	6 339 397	6 885 498	45 959	84 474	65 072	10 849	0	206 354
Sysmä	4 987 840	4 412 435	5 355 580	38 373	58 797	50 613	8 439	0	156 221
Yhteensä	649 185 927	664 668 954	721 508 656	4 994 343	8 856 872	6 818 683	1 136 844	0	21 806 743
				20 669 898		15 675 555,110			
				21 806 743		783777,555			

Vuoden 2020 palvelukäytön kustannukset sisältävät vammaispalvelujen jäsenkuntalaskutuksen oikaisun, joka on tehty vuoden 2022 tilinpäätöksen yhteydessä.

Vuoden 2021 palvelukäytön kustannukset sisältävät vammaispalvelujen ja lapsiperhepalvelujen jäsenkuntalaskutuksen oikaisu, jotka on tehty vuoden 2022 tilinpäätöksen yhteydessä.



3.5.2024

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja alueosasto

Viite: VN/35660/2023; VN/35020/2023

Asia: Kunnan oikaisuvaatimus VN/35660/2023 päätökseen – VN:n lausuntopyyntö oikaisuvaatimukseen liittyen

Hartolan kunta antaa lausuntonaan alla olevat selvitykset valtiovarainministeriön 24.4.2024 pyytämään lausuntopyyntöön.

1. Selvitys perusteista, joilla kuntayhtymä on kirjannut 20 miljoonan euron pakollisen varauksen

Hartolan kunta ei ole saanut Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymältä tai Päijät-Hämeen hyvinvointialueelta lakiin, tuomioistuimen päätökseen tai olemassa olevaan sopimukseen perustuvia perusteita palkkaharmonisointiratkaisuun liittyvän pakollisen varauksen tekemiseen. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen esittämät yleisperustelut on yhtymän osakaskuntien taholta systemaattisesti kiistetty työsopimuslain, lain kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta sekä liikkeenluovutuslain vastaisina ja niihin perustumattomina.

Hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöstä tehtäessä sopimuksen kautta syntyneitä velvoitteita ei ole ollut eikä Hartolan kunta ole osallistunut sellaisen päätöksen tekemiseen, missä asiasta sovittaisiin muulla tavoin. Mikäli asiassa vedotaan vuonna 2023 tai sen jälkeen mahdollisesti syntyneeseen sopimukseen, Hartolan kunta vetoaa liikkeenluovutuksen perusteisiin ja katsoo, että se ei ole asiassa asianosainen.

KKO:n päätöksessä 2024:9 on todettu Lapin sairaanhoitopiirin aloittaneen palkkaharmonisointiin tähtäävät konkreettiset toimenpiteet kesällä 2016 ja toteutuksen tapahtuneen 2019–2020. Oikeuskäytännöistä ei KKO:n mukaan löydy täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkaerojen harmonisointi tulisi toteuttaa. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä muodostettiin vuonna 2017 ja palkkaharmonisointia on viety eteenpäin vuoteen 2023 saakka. Tästä mm. kuntayhtymän henkilöstöasioista vastannut viranhaltija ja yhtymän johtaja on informoinut yhtymän jäsenkuntia kuntayhtymän toiminta-aikana.

Edellä kerrottuun perustuen Hartolan kunta toteaa, että Päijät-Hämeen hyvinvointialueen esittämät suulliset perusteet varauksen kirjaamisesta kiistetään edelleen. Sitä, että Päijät-Hämeen hyvinvointialue on tästä huolimatta tehnyt kirjauksen tilinpäätökseen, voidaan pitää hyvinvointialueen oman edun tavoitteluna ja tietoisena päätöksenä vaikuttaa omien valtionosuksiensa määrää lisäten ja kuntien valtionosuutta vähentäen. Varausta koskevan päätöksen tehneen Päijät-Hämeen hyvinvointialueen voidaan katsoa olleen esteellinen varauspäätöksen tekemiseen, koska kirjauksesta on ollut suoraan organisaatiolle odotettavissa merkittävää etua. Päätöksentekijän puolueettomuus on oikeuskäytännön ja oikeusturvan näkökulmasta keskeisimpiä oikeusperiaatteita, joita olisi tullut noudattaa myös hyvinvointialueiden päätöksenteossa.



3.5.2024

2. Selvitys kuntayhtymän varauksen perusteena olevien kustannusten todellisesta määrästä tämänhetkisen tiedon tai arvion mukaan

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymällä ei ole ollut kuntayhtymän toiminnan päättyessä 31.12.2022 mitään sopimusta tai neuvottelutulosta palkkojen harmonisoinnista, vaan asiasta on sovittu 1.1.2023 jälkeen. Päijät-Hämeen hyvinvointialue ei ole toimittanut Hartolan kunnalle sopimusta tai muuta selvitystä, joka selvittäisi palkkaharmonisaatiokustannusten perusteita.

Hartolan kunta on saanut 4.10.2023 hyvinvointialueelta alustavat arviot palkkojen harmonisointikustannuksista jäsenkunnittain.

Alustavien arvioiden mukaan kustannukset ovat:

v. 2020 yhteensä 8.025.030 euroa, josta Hartolan kunnan osuus on 148.975 euroa

v. 2021 yhteensä 14.988.813 euroa, josta Hartolan kunnan osuus on 287.348 euroa

v. 2022 yhteensä 12.409.788 euroa, josta Hartolan kunnan osuus on 243.644 euroa.

Lisäksi Hartolan kunta on saanut 29.11.2023 Päijät-Hämeen hyvinvointialueelta päivitetty laskelmat palkkaharmonisaation kustannuksista ja niiden jakautumisesta kuntien kesken.

Päivitettyssä laskelmassa kustannukset on esitetty seuraavasti:

v. 2020 yhteensä 4.994.343 euroa, josta Hartolan kunnan osuus on 92.714 euroa

v. 2021 yhteensä 8.856.872 euroa, josta Hartolan kunnan osuus on 169.793 euroa

v. 2022 yhteensä 6.818,683 euroa, josta Hartolan kunnan osuus on 133.873 euroa.

Hartolan kunta ei ole tietoinen em. laskelmien oikeellisuudesta tai ilmoitettujen kuntakohtaisten laskelmien tai kohdennusten perusteista. Kunnalle ei myöskään ole esitetty yksityiskohtaisia laskelmia tai tositteita em. laskelmien perusteista.

3. Selvitys syistä, jotka ovat johtaneet mahdolliseen palkkaharmonisaatiosta tehdyn varauksen ja toteuman erotukseen

Hartolan kunta ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa. Hartolan kunnalla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Kunta ei siis ole tietoinen kysytystä asiasta.

4. Selvitys siitä, minä vuonna tehtyä työtä palkkaharmonisaatiokustannus koskee (suoriteperuste) ja voidaanko uuden tiedon valossa todeta korvauksen jaksottuvan suoriteperusteella useammalle vuodelle

Hartolan kunta ei ole saanut tietoonsa asiaa koskevia yksityiskohtia.

5. Selvitys varauksen kuntakohtaisesta jakautumisesta perussopimuksen mukaisesti erityisesti huomioiden ne kunnat, jotka ovat järjestäneet sosiaali- ja perusterveydenhuollon itse

Perussopimus toteaa alijäämien kattamisesta seuraavaa: ”Jos on nähtävissä, että yhtymätasoisesti on syntymässä alijäämää, estetään alijäämän syntyminen ensisijaisesti yhtymän toimintaa sopeuttamalla. Mikäli alijäämää syntyy, alijäämä katetaan tilinpäätöksen yhteydessä siten, että kustannus kohdistuu kullekin jäsenkunnalle sen tilinpäätösvouden palvelukäytön suhteessa.”



3.5.2024

Hartolan kunta toteaa, että se ei ole osallinen varauksen valmisteluun tai siihen liittyvän palkkaharmonisaatoratkaisun hyväksymiseen tai eikä kunnan hallussa ole tietoja, joilla laskelmien oikeellisuus voitaisiin varmentaa.

Hartolan kunnalle tulee varata oikeus ottaa kantaa hyvinvointialueelta pyydettyyn lausuntoon ja siinä esitettyihin tietoihin ennen valtiovarainministeriön päätöstä.

Hartolassa 3.5.2024

Jarkko Seppälä
kunnanjohtaja

3.5.2024

Valtiovarainministeriö

Vastauksia lausuntopyyntöön valtionosuusoikaisuja koskien

Asia: Heinolan kaupungin oikaisuvaatimus päätökseen – VN:n lausuntopyyntö oikaisuvaatimukseen liittyen

Kaupungille on esitetty seuraavat 1-6 kohdan kysymykset, joihin Heinolan kaupunki vastaa seuraavalla tavalla:

1.Perusteista, joilla kuntayhtymä on kirjannut 20 milj. euron pakollisen varauksen?

Heinolan kaupunki ei ole saanut Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymältä tai Päijät-Hämeen Hyvinvointialueelta asian osalta lakiin, tuomioistuimen päätökseen tai olemassa olevaan sopimukseen perustuvia perusteita pakollisen varauksen tekemiseen vuoden 2022 tilinpäätöksessä. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen esittämät yleisperustelut on systemaattisesti kiistetty työsopimuslain, lain kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta sekä liikkeenluovutuslain vastaisena ja niihin perustumattomina.

Kaupunki ei voi hyväksyä palkkaharmonisointiin liittyvää kirjausta, koska hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöstä tehtäessä sopimuksen kautta syntyneitä velvoitteita ei ole ollut eikä kaupunki ole osallistunut sellaisen päätöksen tekemiseen, missä asiasta sovittaisiin muulla tavoin. Vuoden 2023 asetuksella ei voida säätää jälkikäteen kuntia velvoittavaa lainsäädäntöä oikeusperiaatteiden vastaisesti. Mikäli asiassa vedotaan vuonna 2023 tai sen jälkeen mahdollisesti syntyneeseen sopimukseen, Heinolan kaupunki vetoaa liikkeenluovutuksen perusteisiin ja katsoo, että se ei ole asiassa asianosainen.

Heinolan kaupunki katsoo, että Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä on lainvastaisesti tehnyt palkkaharmonisaatiota koskevan palkkavarauksen Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätökseen vuodelta 2022. Heinolan kaupunki on kaikissa yhteyksissä kyseenalaistanut hyvinvointialueen esittämät perusteet palkkavaraukskirjauksen osalta.

3.5.2024

Korkeimman oikeuden (KKO) päätöksessä 2024:9 on todettu Lapin sairaanhoitopiirin aloittaneen palkkaharmonisointiin tähtäävät konkreettiset toimenpiteet kesällä 2016 ja toteutuksen tapahtuneen 2019-2020. Oikeuskäytännöstä ei KKO:n mukaan löydy täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkaerojen harmonisointi tulisi toteuttaa. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä muodostettiin vuonna 2017 ja palkkaharmonisointia on ilmeisesti viety eteenpäin vuoteen 2023 saakka. Tästä mm. kuntayhtymän henkilöstöasioista vastannut viranhaltija ja yhtymän johtaja on informoinut yhtymän jäsenkuntia kuntayhtymän toiminta-aikana.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä aloitti toimintansa 1.1.2017. Heinolan kaupunki on puolestaan järjestänyt omat sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelunsa itse 31.12.2022 asti eikä ole ollut osallisena sosiaali- ja perusterveydenhuollon palveluiden osalta kuntayhtymässä. Kunnille on yhtymän johdon osalta tuotu esille, että palkkaharmonisointi yhtymässä on käynnistetty vuoden 2019 alusta, jolloin Heinolan kaupunki on itse edelleen tuottanut omat palvelunsa perusterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden osalta. Näin ollen on kyseenalaista ylipäätään myöskin se, että palkkaharmonisaatiosta osoitettaisiin palvelunkäytön suhteen osuus Heinolan kaupungille kun perusteita koko harmonisaatiokustannusten johdosta tehtyyn varaukseenkaan ei ole dokumentoitu.

Edellä kerrottuun perustuen Heinolan kaupunki toteaa, että Päijät-Hämeen hyvinvointialueen esittämät varsin ohuet perusteet varauksen kirjaamisesta kiistetään edelleen, kuten on systemaattisesti kiistetty aiemminkin. Se, että Päijät-Hämeen Hyvinvointialue on tästä huolimatta tehnyt kirjauksen tilinpäätökseen, voidaan pitää Hyvinvointialueen oman edun tavoitteluna, tietoisena päätöksenä vaikuttaa omien valtionosuksiensa määrää lisäten ja kuntien valtionosuutta vähentäen. Varausta koskevan päätöksen tehneen Päijät-Hämeen hyvinvointialueen voidaan katsoa olleen esteellinen varauspäätöksen tekemiseen, koska kirjauksesta on ollut suoraan organisaatiolle odotettavissa merkittävää etua. Päätöksentekijän puolueettomuus on oikeuskäytännön ja oikeusturvan näkökulmasta keskeisimpiä oikeusperiaatteita, joita olisi tullut noudattaa myös Hyvinvointialueiden päätöksenteossa.

3.5.2024

2. Kuntayhtymän varauksen perusteena olevien kustannusten todellisesta määrästä tämänhetkisen tiedon tai arvion mukaan (sovitteluratkaisu)

Heinolan kaupunki ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa eikä sillä ole tietoa kustannusten todellisesta määrästä, sen perusteista tai toteutuneesta määrästä. Heinolan kaupungille ei myöskään ole toimitettu hyvinvointialueen taholta eriteltyjä laskelmia hyvinvointialueen ilmoittamasta palkkaharmonisaatiokustannuksesta tai siitä, miten se on laskettu. Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ei ole toimittanut Heinolan kaupungille myöskään sopimusta, joka osoittaisi palkkaharmonisoinnin toteutuneet määrät.

Heinolan kaupunki on saanut vuonna 2023 luonnoslaskelman, jonka mukaan:

- a. palkkakustannus Hyvinvointialueelle on
 - i. 2020: 4.994.343 euroa,
 - ii. 2021: 8.856.872 euroa ja
 - iii. 2022: 6.818.683 euroa
- b. palkkakustannus kohdennettuna Heinolan kaupungille (palvelunkäytön suhteessa) luonnoslaskelmassa on:
 - i. 2020: 178 722 euroa
 - ii. 2021: 306 224 euroa ja
 - iii. 2022: 247 390 euroa.

Heinolan kaupungilla ei ole ollut mahdollisuutta varmistua siitä, että onko laskelma oikein tai miten palkkaharmonisaation kokonaismäärä on laskettu tai mikä osa siitä on syntynyt muusta kuin erikoissairaanhoidosta. Kaupungilla ei siis myöskään ole esitetty yksityiskohtaisia laskelmia tai tositteita luonnoslaskelman perusteista eikä meillä ole tietoa lopullisesta sovintosopimuksesta, mikä on tehty liikkeenluovutuksen jälkeen. Tietoja hyvinvointialueelta on pyydetty useasti. Heinolan kaupunki ei ole saanut tietoja siis myöskään siitä, miten varauksen maksuosuuden määrittelyssä on huomioitu, ettei

3.5.2024

Heinolan kaupunki ole ollut kuntayhtymän jäsenkunta muutoin kuin erikoissairaanhoidon osalta.

Todettakoon myös vielä, että käsityksemme mukaan kuntayhtymällä ei ole ollut 31.12.2022 mitään sopimusta/neuvottelutulosta palkkojen harmonisoinnissa, vaan asiasta on sovittu 1.1.2023 jälkeen.

3. Syistä, jotka ovat johtaneet mahdollisen palkkaharmonisaatiosta tehdyn varauksen ja toteutuman erotukseen

Heinolan kaupunki ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa. Heinolan kaupungilla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Emme siis ole tietoisia asiasta.

4. Siitä, minä vuonna tehtyä työtä palkkaharmonisaatiokustannus koskee (suoriteperuste) ja voidaanko uuden tiedon valossa todeta korvauksen jaksottuvan suoriteperusteella useammalle vuodelle.

Heinolan kaupunki ei ole saanut tietoonsa asiaa koskevia yksityiskohtia, ainoastaan vuositasolla tiedot oletetun summan jakautumisesta edellä todetulla tavalla. Noiden vuosien aikana Heinola ei ole ollut kuntayhtymässä mukana kuin erikoissairaanhoidon osalta.

5. Varauksen kuntakohtaisesta jakautumisesta perussopimuksen mukaisesti erityisesti huomioiden ne kunnat, jotka ovat järjestäneet perusterveydenhuollon itse

Heinolan kaupunki katsoo, ettei kaupungille ole annettu yksityiskohtaisempaa tietoa kustannus- tai laskentaperusteista eikä kaupungin hallussa ole tietoja, joilla laskelmien oikeellisuus tai sen perussopimuksen mukaisuus voitaisiin varmentaa.

3.5.2024

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän perussopimuksessa on todettu alijäämien kattamista koskien, että alijäämän syntyminen tulee estää toimintaa sopeuttamalla ja lisäksi seuraavaa:

6 § Jäsenkuntien osuudet varoihin ja vastuu veloista:

*Jäsenkunnan osuus yhtymän varoihin sekä vastuu veloista ja velvoitteista määräytyvät peruspääoman jäsenkuntaosuuksien suhteessa **toimialoittain**. Yhtymässä pidetään rekisteriä peruspääoman jäsenkuntaosuuksista.*

Edellä todetun perusteella myös perussopimuksen mukaan tarkastelu olisi tullut tehdä toimialoittain, ei kokonaisuutena niin kuin nyt hyvinvointialueelta saadun tiedon perusteella on tehty eli koko yhtymän palkkaharmonisaatiosummasta, jonka laskentaperusteita ei ole kerrottu, on jaettu palvelunkäytön suhteen myös Heinolan kaupungille osuus.

Heinolan kaupunki edellyttää oikeutta lausua kantansa niihin vastauksiin, joita Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ministeriön kysymyksiin esittää.

Heinolassa 3. toukokuuta 2024

Hanna Hurmola-Remmi
hallinto- ja kehitysjohtaja

Hollola



Alla oleva sopimus on allekirjoitettu Visma X-Sign -palvelussa. Sopimuksen tunnus on aa7430a9-118f-42e3-858e-c45ca28bf64d

ALLEKIRJOITUKSET

Allekirjoittaja	Rahkonen Päivi Sinikka
Allekirjoitusaika	02.05.2024 11:55

ASIAKIRJAT

Sopimus	ValtiovarainministeriöLausunto.pdf
---------	------------------------------------

Valtiovarainministeriö

Lausunto

VN lausuntopyyntö 24.4.2024

Asia: Kunnan oikaisuvaatimus VN/35660/2023 päätökseen – VN:n lausuntopyyntö oikaisuvaatimukseen liittyen

Valtiovarainministeriö kirjeessään 24.4.2024 pyytää Hollolan kunnalta lausuntoa seuraavassa asiassa, Kunnan oikaisuvaatimus VN/35660/2023 päätökseen. Kirjeessä kunnalle on esitetty seuraavat 1-6 kohdan kysymykset, joihin Hollolan kunta vastaa seuraavalla tavalla:

1. Perusteista, joilla kuntayhtymä on kirjannut 20 milj. euron pakollisen varauksen?

Hollolan kunta kiistää Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän tekemän palkkaharmonisointivaruksen koskien Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöstä 2022. Hollolan kunta katsoo, että tehty varaus on voimassa olevan lainsäädännön vastainen ja Hollolan kunnan oikeusturvaa loukkaava ja yleisen oikeuskäytännön vastainen.

Hollolan kunta on eri yhteyksissä käydyissä keskusteluissa hyvinvointialueen edustajien kanssa kiistänyt palkkavarauksen kirjaamisen perusteet Lain sosiaali- ja terveydenhuolto- ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön toimeenpanosta (616/2021), liikkeenluovutuslain, työsopimuslain ja viranhaltijoista annetun lain vastaisena. Palkkasaatavaa ei voida katsoa eräänntyneeksi eikä tältä osin ole perusteita kirjata sitä varauksiin.

Se, että Päijät-Hämeen Hyvinvointialue on tästä huolimatta tehnyt kirjauksen Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntainyhtymän tilinpäätökseen vuodelta 2022, voidaan pitää Hyvinvointialueen oman edun tavoitteluna, tietoisena päätöksenä vaikuttaa omien valtionosuksiensa määrää lisäten ja kuntien valtionosuutta vähentäen. Varausta koskevan päätöksen tehneen Päijät-Hämeen hyvinvointialueen voidaan katsoa olleen esteellinen varauspäätöksen tekemiseen, koska kirjauksesta on ollut suoraan organisaatiolle odotettavissa merkittävää etua. Päätöksentekijän puolueettomuus on oikeuskäytännön ja oikeusturvan näkökulmasta keskeisimpiä oikeusperiaatteita, joita tulee noudattaa myös kuntiin vaikuttavissa päätöksissä.

Kunta ei voi hyväksyä palkkaharmonisointiin liittyvää kirjausta, koska hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöstä tehtäessä sopimuksen kautta syntyneitä velvoitteita ei ole ollut eikä kunta ole osallistunut sellaisen päätöksen tekemiseen, missä asiasta sovittaisiin muulla tavoin. Vuoden 2023 asetuksella ei voida säätää jälkikäteen kuntia velvoittavaa lainsäädäntöä oikeusperiaatteiden vastaisesti.

Korkeimman oikeuden (KKO) päätöksessä 2024:9 on todettu Lapin sairaanhoitopiirin aloittaneen palkkaharmonisointiin tähtäävät konkreettiset toimenpiteet kesällä 2016 ja toteutuksen tapahtuneen 2019-2020. Oikeuskäytännöistä ei KKO:n mukaan löydy täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkaerojen harmonisointi tulisi toteuttaa.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä aloitti toimintansa 1.1.2017. Kunnille on yhtymän johdon osalta tuotu esille, että palkkaharmonisointi yhtymässä on käynnistetty vuoden 2019 alusta. Palkkaharmonisointiin on kunnille annetun tiedon mukaan käytetty miljoonia euroja. KKO:n päätöksen 2024:9 pohjalta on todettavissa, että oikeuskäytännöstä ei löydy täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkojen harmonisointi tulisi suorittaa. Kirjauksen tekohetkellä ei myöskään ole ollut asiaa koskevaa sopimusta tai oikeuden päätöstä Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän palkkaharmonisaatiosta, varauksen perusteeksi. Näin ollen taannehtivalle kertakorvauspäätösvaraukselle ei ole ollut oikeudellisia perusteita Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöksen 2022 osalta.

Yhteenvetona voidaan todeta, että palkkaharmonisaatiovaraus ei ole perustunut voimassa oleviin lakeihin. Myöskään oikeuden päätös eivät tue palkkaharmonisaatiovarausta (KKO 2024:9). Päätöksentekijänä on ollut hyvinvointialue, jolle päätöksestä on koitunut merkittävää etua. Asetuksella ei voida tehdä kuntien oikeusasemaan jälkikäteisesti velvoittavaa sääntelyä.

2. Kuntayhtymän varauksen perusteena olevien kustannusten todellisesta määrästä tämänhetkisen tiedon tai arvion mukaan (sovitteluratkaisu)

Hollolan kunta ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa. Hollolan kunnalla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ei ole toimittanut Hollolan kunnalle sopimusta, joka osoittaisi palkkaharmonisoinnin toteutuneet määrän.

Kunta on saanut Päijät-Hämeen hyvinvointialueelta vuonna 2023 luonnoslaskelman, jonka mukaan:

- a. palkkakustannus Hyvinvointialueelle on
 - i. 2020: 4.994.343 euroa,
 - ii. 2021: 8.856.872 euroa ja
 - iii. 2022: 6.818.683 euroa
- b. palkkakustannus kohdennettuna Hollolan kunnalle luonnoslaskelmassa on:
 - i. 2020: 557.847 euroa
 - ii. 2021: 976.765 euroa ja
 - iii. 2022: 745.213 euroa.

Hollolan kunta ei ole tietoinen luonnoslaskelman oikeellisuudesta tai em. ilmaistujen kuntakohtaisten laskelmien tai kohdennusten perusteista. Kunnalle ei myöskään ole esitetty yksityiskohtaisia laskelmia tai tositteita luonnoslaskelman perusteista eikä kunnalla ole tietoa lopullisesta sovintosopimuksesta, mikä on tehty liikkeenluovutuksen jälkeen.

3. Syistä, jotka ovat johtaneet mahdollisen palkkaharmonisaatiosta tehdyn varauksen ja toteutuman erotukseen

Hollolan kunta ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa. Hollolan kunnalla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Kunta ei siis ole tietoinen kysytystä asiasta.

4. *Siitä, minä vuonna tehtyä työtä palkkaharmonisaatiokustannus koskee (suoriteperuste) ja voidaanko uuden tiedon valossa todeta korvauksen jaksottuvan suoriteperusteella useammalle vuodelle.*

Hollolan kunta kiistää kohdassa 1 esitetyin perustein palkkaharmonisaatiovarauksen juridisen perusteen. Kunta on osallistunut palkkaharmonisaatiokustannuksiin sosiaali- ja terveystalvelujen tilaajana 1.1.2019 toteutuksessa olleen palkkaharmonisointiohjelman mukaisesti vuoteen 2023 saakka. Ns. ylimääräiselle palkkaharmonisaatiovaraukselle ei löydy oikeudellisia perusteita, koska palkkaharmonisaation osalta ei ole määritelty tiettyä toteuttamisaikaa/aikajännettä.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue on vuoden 2023 aikana esittänyt kunnille useampia eri laskelmia koskien kuntien palkkaharmonisaatiokustannusten jakautumaa ja kohdennusta eri vuosille perustuen käynnissä olleisiin neuvotteluihin työntekijäjärjestöjen kanssa. Näissä laskelmissa on systemaattisesti esitetty kustannusten kohdentumista vuodesta 2020 alkaen. Tähän perustuen kunnille on muodostunut käsitys siitä, että tilinpäätösvaraukseen on sisällytynyt takautuvasti vuosien 2020-2022 kustannuksia.

5. *Varauksen kuntakohtaisesta jakautumisesta perussopimuksen mukaisesti erityisesti huomioiden ne kunnat, jotka ovat järjestäneet perusterveydenhuollon itse*

Hollolan kunta katsoo, että se ei ole osallinen varauksen valmisteluun eikä kunnalle ole annettu yksityiskohtaisempaa tietoa kustannus- tai laskentaperusteista eikä kunnan hallussa ole tietoja, joilla laskelmien oikeellisuus voitaisiin varmentaa.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän perussopimuksessa on todettu alijäämien kattamisesta seuraavaa:

Jos on nähtävissä, että yhtymätasoisesti on syntymässä alijäämää, estetään alijäämän syntyminen ensisijaisesti yhtymän toimintaa sopeuttamalla. Mikäli alijäämää syntyy, alijäämä katetaan tilinpäätöksen yhteydessä siten, että kustannus kohdistuu kullekin jäsenkunnalle sen tilinpäätösvuoden palvelukäytön suhteessa.

Hollolan kunta edellyttää oikeutta lausua kantansa niihin vastuksiin, joita Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ministeriön kysymyksiin esittää.

Palkkaharmonisaatiokustannusten lisäksi, kunta vaatii Valtionvarainministeriön muutos päätöstä, siltä osin, kuin laskelmassa on huomioitu eläkeperusteisia historiallisia kustannuksia, joiden vastuut eivät siirtyneet hyvinvointialueille. Hollolan kunta katsoo, että siirtolaskelmassa siirtyviksi kustannuksiksi ei voida sisällyttää eriä, jotka eivät todistettavasti ole siirtyneet kunnalta hyvinvointialueen vastuulle, kustannuksen suuruudesta huolimatta.

Hollolassa 2. toukokuuta 2024

Päivi Rahkonen
Kunnanjohtaja

VALTIOVARAINMINISTERIÖLLE

ASIA: VASTAUS LAUSUNTOPYYNTÖÖN PÄIJÄT-HÄMEEN HYVINVOINTIKUNTAYHTYMYÄN JÄSENKUNTIEN OIKAISUVAATIMUKSET VUODEN 2024 KUNNAN PERUSPALVELUJEN VALTIONOSUUSPÄÄTÖKSISTÄ

Diaarinumero: VN/35660/2023 ja VN/35020/2023

Lausunnon antaja: litin kunta
PL 32
47401 KAUSALA

LAUSUNTO:

Kunnalle on esitetty lausuntopyynnössä kohtien 1-5 kysymykset, joihin litin kunta vastaa perusteluineen seuraavasti:

1. Perusteista, joilla kuntayhtymä on kirjannut 20 milj. euron pakollisen varauksen?

litin kunta katsoo, että Päijät-Hämeen hyvinvointialue on lainvastaisesti tehnyt esteellisenä toimijana palkkaharmonisaatiota koskevan palkkavarauksen Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätökseen vuodelta 2022. litin kunta on kaikissa yhteyksissä kiistänyt hyvinvointialueen esittämät perusteet palkkavaraukskirjauksen osalta.

litin kunta on yhdessä muiden Päijät-Hämeen kuntien kanssa eri yhteyksissä käydyissä keskusteluissa hyvinvointialueen edustajien kanssa kiistänyt palkkavarauksen kirjaamisen perusteet Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön toimeenpanosta (616/2021), liikkeenluovutuslain, työsopimuslain ja viranhaltijoista annetun lain vastaisena. Palkkasaatavaa ei voida katsoa eräänntyneeksi eikä tältä osin ole perusteita kirjata sitä varauksiin.

Se, että Päijät-Hämeen Hyvinvointialue on tästä huolimatta tehnyt kirjauksen tilinpäätökseen, voidaan pitää Hyvinvointialueen oman edun tavoitteluna, tietoisena päätöksenä vaikuttaa omien valtionosuksiensa määrää lisäten ja kuntien valtionosuutta vähentäen. Varausta koskevan päätöksen tehneen Päijät-Hämeen hyvinvointialueen voidaan katsoa olleen esteellinen varauspäätöksen tekemiseen, koska kirjauksesta on ollut suoraan organisaatiolle odotettavissa merkittävää etua. Päätöksentekijän puolueettomuus on oikeuskäytännön ja oikeusturvan näkökulmasta keskeisimpiä oikeusperiaatteita, joita tullee noudattaa myös kuntiin vaikuttavissa päätöksissä.

Kunta ei voi hyväksyä palkkaharmonisointiin liittyvää kirjausta, koska hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöstä tehtäessä sopimuksen kautta syntyneitä velvoitetta ei ole ollut, eikä kunta ole osallistunut sellaisen päätöksen tekemiseen, missä asiasta sovitaisiin muulla tavoin. Vuoden 2023 asetuksella ei voida säätää jälkikäteen kuntia velvoittavaa lainsäädäntöä oikeusperiaatteiden vastaisesti.

Korkeimman oikeuden (KKO) päätöksessä 2024:9 on todettu Lapin sairaanhoitopiirin aloittaneen palkkaharmonisointiin tähtäävät konkreettiset toimenpiteet kesällä 2016 ja toteutuksen tapahtuneen 2019-2020. Oikeuskäytännöistä ei KKO:n mukaan löydy

täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkaerojen harmonisointi tulisi toteuttaa. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä muodostettiin vuonna 2017 ja palkkaharmonisointia on viety eteenpäin vuoteen 2023 saakka. Tästä mm. kuntayhtymän henkilöstöasioista vastannut viranhaltija ja yhtymän johtaja on informoinut yhtymän jäsenkuntia kuntayhtymän toiminta-aikana.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä aloitti toimintansa 1.1.2017. Kunnille on yhtymän johdon osalta tuotu esille, että palkkaharmonisointi yhtymässä on käynnistetty vuoden 2019 alusta. Palkkaharmonisointiin on kunnille annetun tiedon mukaan käytetty miljoonia euroja. KKO:n päätöksen 2024:9 pohjalta on todettavissa, että oikeuskäytännöstä ei löydy täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkojen harmonisointi tulisi suorittaa. Näin ollen taannehtivalle kertakorvauspäätösvaraukselle ei ole ollut oikeudellisia perusteita Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöksen 2022 osalta.

Yhteenvetona voidaan todeta, että palkkaharmonisaatiovaraus ei ole perustunut voimassa oleviin lakeihin, sopimuksiin tai oikeuden päätöksiin. Myöskään Korkeimman oikeuden päätös ei tue palkkaharmonisaatiovarausta (KKO 2024:9). Päätöksentekijänä on ollut hyvinvointialue, jolle päätöksestä on koitunut merkittävää etua. Asetuksella ei voida tehdä kuntien oikeusasemaan jälkikäteisesti velvoittavaa sääntelyä.

Kuntayhtymän tilinpäätökseen sisällytetyn varauksen tietojen ollessa summaarisia ja ilman perusteluja, ei litin kunta tilintarkastajia kuultuaan ole katsonut perustelluksi tehdä vastaavaa pakollista varausta omaan tilinpäätökseensä.

2. Kuntayhtymän varauksen perusteena olevien kustannusten todellisesta määrästä tämänhetkisen tiedon tai arvion mukaan (sovitteluratkaisu)

litin kunta ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa, neuvotteluissa tai päätöksenteossa. litin kunnalla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ei ole toimittanut litin kunnalle sopimusta tai sen pohjana olevia tietoja, jotka osoittaisivat palkkaharmonisoinnin toteutuneen määrän ja kustannusten jakautumisen perusteet kuntien kesken.

Kunta on saanut vuonna 2023 luonnoslaskelman, jonka mukaan:

- a. palkkakustannus Hyvinvointialueelle on
 - i. 2020: 4.994.343 euroa,
 - ii. 2021: 8.856.872 euroa ja
 - iii. 2022: 6.818.683 euroa
- b. palkkakustannus kohdennettuna litin kunnalle luonnoslaskelmassa on:
 - i. 2020: 191 956 euroa
 - ii. 2021: 344 563 euroa ja
 - iii. 2022: 250 456 euroa.

litin kunta ei ole tietoinen luonnoslaskelman oikeellisuudesta tai em. ilmaistujen kuntakohtaisten laskelmien tai kohdennusten perusteista. Kunnalle ei myöskään ole esitetty yksityiskohtaisia laskelmia tai tositteita luonnoslaskelman perusteista eikä kunnalla ole tietoa lopullisesta sovintosopimuksesta, mikä on tehty liikkeenluovutuksen jälkeen.

3. Syistä, jotka ovat johtaneet mahdollisen palkkaharmonisaatiosta tehdyn varauksen ja toteutuman erotukseen

litin kunta ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa. litin kunnalla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Kunta ei siis ole tietoinen kysytystä asiasta.

4. Siitä, minä vuonna tehtyä työtä palkkaharmonisaatiokustannus koskee (suoriteperuste) ja voidaanko uuden tiedon valossa todeta korvauksen jaksottuvan suoriteperusteella useammalle vuodelle.

litin kunta kiistää kohdassa 1 esitetyin perustein palkkaharmonisaatiovarauksen juridisen perusteen. Kunta on osallistunut palkkaharmonisaatiokustannuksiin sosiaali- ja terveystalouden tilaajana 1.1.2019 toteutuksessa olleen palkkaharmonisointiohjelman mukaisesti vuoteen 2023 saakka. Ns. ylimääräiselle palkkaharmonisaatiovaraukselle ei löydy oikeudellisia perusteita, koska palkkaharmonisaation osalta ei ole määritelty tiettyä toteuttamisaikaa/aikajännettä.

5. Varauksen kuntakohtaisesta jakautumisesta perussopimuksen mukaisesti erityisesti huomioiden ne kunnat, jotka ovat järjestäneet perusterveydenhuollon itse

litin kunta katsoo, että se ei ole osallinen varauksen valmisteluun eikä kunnalle ole annettu yksityiskohtaisempaa tietoa kustannus- tai laskentaperusteista eikä kunnan hallussa ole tietoja, joilla laskelmien oikeellisuus voitaisiin varmentaa.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän perussopimuksessa on todettu alijäämien kattamisesta seuraavaa:


Jos on nähtävissä, että yhtymätasoisesti on syntymässä alijäämää, estetään alijäämän syntyminen ensisijaisesti yhtymän toimintaa sopeuttamalla. Mikäli alijäämää syntyy, alijäämä katetaan tilinpäätöksen yhteydessä siten, että kustannus kohdistuu kullekin jäsenkunnalle sen tilinpäätösvuoden palvelukäytön suhteessa.

Muuta

litin kunta edellyttää oikeutta lausua kantansa niihin vastuksiin, joita Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ministeriön kysymyksiin esittää ja huomauttaa, että myös kunnat ovat pyytäneet tuloksetta mainittuja tietoja Päijät-Hämeen hyvinvointialueelta.

litissä 2. toukokuuta 2024

IITIN KUNTA


Jarkko Salonen
Kunnanjohtaja

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Markku Koskinen	Suomi.fi	03.05.2024 11:11:36 UTC+03:00



Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (3 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

Valtiovarainministeriö

Asia: Kunnan oikaisuvaatimus VN/35660/2023 päätökseen – VN:n lausuntopyyntö oikaisuvaatimukseen liittyen

Kunnalle on esitetty seuraavat 1-6 kohdan kysymykset, joihin Kärkölen kunta vastaa seuraavalla tavalla.

Valtiovarainministeriö pyytää tarkempaa selvitystä erityisesti

1. Perusteista, joilla kuntayhtymä on kirjannut 20 miljoonan euron pakollisen varauksen

Kärkölen kunta katsoo, että Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä on lainvastaisesti tehnyt esteellisenä toimijana palkkaharmonisaatiota koskevan palkkavarauksen Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätökseen vuodelta 2022. Kärkölen kunta on kaikissa yhteyksissä yksiselitteisesti kiistänyt hyvinvointialueen esittämät perusteet palkkavarauksikirjauksen osalta.

Kärkölen kunta on käydyissä keskusteluissa hyvinvointialueen edustajien kanssa kiistänyt palkkavarauksen kirjaamisen perusteet Lain sosiaali- ja terveydenhuolto- ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön toimeenpanosta (616/2021), liikkeenluovutuslain, työsopimuslain ja viranhaltijoista annetun lain vastaisena. Palkkasaatavaa ei voida katsoa erääntyneeksi eikä tältä osin ole perusteita kirjata sitä varauksiin.

Päijät-Hämeen Hyvinvointialue on Päijät-Hämeen kuntien kanssa käymistään samansisältöisistä keskusteluista huolimatta tehnyt kirjauksen tilinpäätökseensä, joka näyttäytyy Hyvinvointialueen edun tavoitteluna ja tietoisena päätöksenä vaikuttaa omien valtionosuksiensa määrää lisäten ja kuntien valtionosuuksia vähentäen. Varausta koskevan päätöksen tehneen Päijät-Hämeen hyvinvointialueen voidaan katsoa olleen esteellinen varauspäätöksen tekemiseen, koska kirjauksesta on ollut suoraan organisaatiolle odotettavissa merkittävää etua. Päätöksentekijän puolueettomuus on oikeuskäytännön ja oikeusturvan näkökulmasta keskeisiä oikeusperiaatteita, joita tullee noudattaa myös kuntiin vaikuttavissa päätöksissä.

Kunta ei voi hyväksyä palkkaharmonisointiin liittyvää kirjausta, koska hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöstä tehtäessä sopimuksen kautta syntyneitä velvoitteita ei ole ollut eikä kunta ole osallistunut sellaisen päätöksen tekemiseen, missä asiasta sovittaisiin muulla tavoin. Vuoden 2023 asetuksella ei voida säätää jälkikäteen kuntia velvoittavaa lainsäädäntöä oikeusperiaatteiden vastaisesti.

Korkeimman oikeuden (KKO) päätöksessä 2024:9 on todettu Lapin sairaanhoitopiirin aloittaneen palkkaharmonisointiin tähtäävät konkreettiset toimenpiteet kesällä 2016 ja toteutuksen tapahtuneen 2019-2020.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä aloitti toimintansa 1.1.2017. Kunnille on yhtymän johdon osalta tuotu esille, että palkkaharmonisointi yhtymässä on käynnistetty vuoden 2019 alusta ja sitä on viety eteenpäin vuoteen 2023 saakka. Tästä kuntayhtymän henkilöstöasioista vastannut viranhaltija ja yhtymän johtaja ovat informoineet yhtymän jäsenkuntia kuntayhtymän toiminta-aikana. Palkkaharmonisointiin on jäsenkunnille annetun tiedon mukaan käytetty miljoonia euroja.

KKO:n päätöksen 2024:9 pohjalta on todettavissa, että oikeuskäytännöstä ei löydy täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkojen harmonisointi tulisi suorittaa. Näin ollen taannehtivalle kertakorvauspäätösvaraukselle ei ole ollut oikeudellisia perusteita Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöksen 2022 osalta.

Yhteenvetona esitettyyn kysymyksen perusteista voidaan todeta, että palkkaharmonisaatiovaraus ei ole perustunut voimassa oleviin lakeihin. Myöskään oikeuden päätös eivät tue palkkaharmonisaatiovarausta (KKO 2024:9). Päätöksentekijänä on ollut hyvinvointialue, jolle päätöksestä on koitunut merkittävää etua. Asetuksella ei voida tehdä kuntien oikeusasemaan jälkikäteisesti velvoittavaa sääntelyä.

2. Kuntayhtymän varauksen perusteena olevien kustannusten todellisesta määrästä tämänhetkisen tiedon tai arvion mukaan

Kärkölen kunta ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa. Kärkölen kunnalla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ei ole toimittanut Kärkölen kunnalle sopimusta, joka osoittaisi palkkaharmonisoinnin toteutuneet määrät.

Kunta on saanut vuonna 2023 luonnoslaskelman, jonka mukaan:

2.1. palkkakustannus Hyvinvointialueelle on

vuonna 2020 4 994 343 euroa
vuonna 2021 8 856 872 euroa
vuonna 2022 6 818 683 euroa

2.2. palkkakustannus kohdennettuna Kärkölä kunnalle luonnoslaskelmassa on

vuonna 2020 109 076 euroa
vuonna 2021 200 864 euroa
vuonna 2022 155 177 euroa

Kärkölen kunta ei ole tietoinen luonnoslaskelman oikeellisuudesta tai esitettyjen kuntakohtaisten laskelmien tai kohdennusten perusteista. Kunnalle ei myöskään ole esitetty yksityiskohtaisia laskelmia tai tositteita luonnoslaskelman perusteista eikä kunnalla ole tietoa lopullisesta sovintosopimuksesta, joka on tehty liikkeenluovutuksen jälkeen.

Kärkölen kunnanhallitus on kiistänyt palkkaharmonisoinnin perusteet päätöksessään 30.10.2023 (§ 213).

3. Syistä, jotka ovat johtaneet mahdolliseen palkkaharmonisaatiosta tehdyn varauksen ja toteuman erotukseen

Kärkölen kunta ei ole ollut osallisena palkkaharmonisaation valmistelussa tai päätöksenteossa. Kärkölen kunnalla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Kunta ei voi vastata kysymykseen mitkä syyt ovat johtaneet mahdolliseen palkkaharmonisaatiosta tehdyn varauksen ja toteuman erotukseen, koska Hyvinvointialue on toiminut asiassa omavaltaisesti.

4. Minä vuonna tehtyä työtä palkkaharmonisaatiokustannus koskee (suoriteperuste) ja voidaanko uuden tiedon valossa todeta korvauksen jaksottuvan suoriteperusteella useammalle vuodelle

Kärkölen kunta kiistää kohdassa 1. esitetyn perustein palkkaharmonisaatiovarauksen juridisen perusteen.

Kunta on osallistunut palkkaharmonisaatiokustannuksiin sosiaali- ja terveyspalvelujen tilaajana 1.1.2019 toteutuksessa olleen palkkaharmonisointiohjelman mukaisesti vuoteen 2023 saakka. Minkään tyyppiselle ylimääräiselle palkkaharmonisaatiovaraukselle ei voida tunnistaa kestäviä oikeudellisia perusteita, koska palkkaharmonisaation osalta ei ole määritelty tiettyä toteuttamisaikaa tai aikajännettä.

5. Varauksen kuntakohtaisesta jakautumisesta perussopimuksen mukaisesti erityisesti huomioiden ne kunnat, jotka ovat järjestäneet sosiaali- ja perusterveydenhuollon itse.

Kärkölen kunta katsoo, että se ei ole osallinen varauksen valmisteluun eikä kunnalle ole annettu yksityiskohtaisempaa tietoa kustannus- tai laskentaperusteista eikä kunnan hallussa ole tietoja, joilla laskelmien oikeellisuus voitaisiin varmentaa.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän perussopimuksessa on todettu alijäämien kattamisesta seuraavaa:

Jos on nähtävissä, että yhtymätasoisesti on syntymässä alijäämää, estetään alijäämän syntyminen ensisijaisesti yhtymän toimintaa sopeuttamalla. Mikäli alijäämää syntyy, alijäämä katetaan tilinpäätöksen yhteydessä siten, että kustannus kohdistuu kullekin jäsenkunnalle sen tilinpäätösvuoden palvelukäytön suhteessa.

Kärkölen kunta edellyttää oikeutta lausua kantansa niihin vastuksiin, joita Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ministeriön kysymyksiin esittää.

Kärkölässä 2. toukokuuta 2024

Markku Koskinen
pormestari

Kaupunginhallitus

Ote pöytäkirjasta 29.04.2024

Kaupunginhallitus

Ote pöytäkirjasta 29.04.2024

Otteen oikeaksi todistaa Lahden kaupungin konsernipalveluissa 2.5.2024

Terhi Takala

valmistelusihteri

Otteen saaja / asianosainen:

Valtiovarainministeriö: kirjaamo.vm@gov.fi

roosa.valkama@gov.fi

Talousjohtaja Tiina Mörsky

Tiedoksianto:

2.5.2024 sähköposti

Pöytäkirjan nähtäväksi asettaminen:

7.5.2024

Kaupunginhallitus

Ote pöytäkirjasta 29.04.2024

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 29.04.2024

§ 183

Lahden kaupungin lausunto valtiovarainministeriön lausuntopyyntöön Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän jäsenkuntien oikaisuvaatimukset vuoden 2024 kunnan peruspalvelujen valtionosuuspäätöksistä

53/02.02.00.04/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Talousjohtaja Tiina Mörsky, p. 050 383 6502

Controller Maija Laine, p. 044 716 1433

Controller Katja Markkola, p. 050 383 6456

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginhallitus päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa lausuntonaan valtiovarainministeriölle perusteluosassa esitetyn lausunnon.

Samalla kaupunginhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Kaupunginhallitus

Ote pöytäkirjasta 29.04.2024

Käsittely

Kaupunginhallituksen jäsen Martti Talja, kaupunginvaltuuston I varapuheenjohtaja Sonja Falk, sekä kaupunginvaltuuston II varapuheenjohtaja Rami Lehto ilmoittivat olevansa esteellisiä ja poistuivat asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Esteellisyydet todettiin hallintolain 28 § 1 momentin 5 kohdan perusteella.

Perusteluosa

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän 11 jäsenkuntaa ovat kukin tehneet oikaisuvaatimuksen valtiovarainministeriön 21.12.2023 tekemästä kunnan vuoden 2024 peruspalvelujen valtionosuuspäätöksestä (VN/35660/2023). Lahden kaupunginhallitus on päättänyt edellä mainitusta oikaisuvaatimuksesta kokouksessaan 4.3.2024 § 91.

Oikaisuvaatimusten sisältö

Oikaisuvaatimuksessaan kunnat vaativat, että valtionosuuslaskelmissa ei tule ottaa huomioon valtiovarainministeriön päätöksessä kuntien siirtyviin kustannuksiin oikaistua kunnan osuutta Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän (jäljempänä kuntayhtymä) alijäämän kattamisvelvollisuudesta. Alijäämä aiheutuu Päijät-Hämeen hyvinvointialueen (jäljempänä hyvinvointialue) kuntayhtymän vuoden 2022 tilinpäätökseen tekemästä tilinpäätösvarauksesta, joka liittyy mahdolliseen palkkaharmonisaatoratkaisuun. Kunnat katsovat, että varauksen tekemiselle ei ole ollut perusteita eikä siten kunnilla ole velvollisuutta varauksesta aiheutuvan alijäämän kattamiseen. Tarkemmat perusteet löytyvät kuntien oikaisuvaatimuksista.

Hollolan kunnan oikaisuvaatimuksessa tuodaan lisäksi esille, että kuntayhtymän palkkaharmonisointia koskeva varaus tilinpäätöksessä on viimeisten tietojen mukaan ollut tulevaan mahdolliseen hyvinvointialueen

sopimuksen vuodelle 2022 laskettuun korvauskustannukseen verrattuna lähes kolminkertainen. Myös Padasjoen kunnan oikaisuvaatimuksen mukaan saavutettu sovitteluratkaisu osoittaa vuoden 2022 kustannusvarauksen olleen ylimitoitettu.

Hollolan kunnan mukaan palkkaharmonisointikustannus on lisäksi huomioitu liian suurena yhdelle vuodelle, kun se olisi pitänyt jaksottaa vuosille 2020–2022. Hollolan kunta vaatii tällä perusteella toissijaisesti, että kuntayhtymän tilinpäätökseen perustunut palkkaharmonisaatiovaraus ja siitä kunnalle koitua valtionosuusvähennys korjataan vastaamaan lain edellyttämää kohdennusta, eli takautuvaa harmonisaatiokustannusta vuosilta 2020–2022, eikä sitä kohdenneta kokonaisuutena vuoteen 2022.

Lisäksi Hollolan kunta vaatii, että kuntayhtymän taseessa oleva aikaisempien vuosien ylijäämä, joka vuoden 2022 tilinpäätöksessä oli 1,9 milj. euroa ja yhtymäkonsernilla 3,5 milj. euroa, otetaan huomioon kustannuksia vähentävänä tekijänä.

Heinolan kaupunki ja Sysmän kunta vetoavat oikaisuvaatimuksissaan lisäksi siihen, että kuntayhtymän alijäämän kattaminen on otettu valtiovarainministeriön päätöksessä tehdyssä oikaisussa jäsenkuntien kesken virheellisesti huomioon. Mainitut kunnat ovat olleet kuntayhtymässä osallisena vain sairaanhoitopiirille säädettyjen erikoissairaanhoidon tehtävien osalta, mutta eivät sosiaali- ja perusterveydenhuollon osalta. Oikaisuvaatimusten mukaan palkkaharmonisaatio on aiheutunut nimenomaan perusterveydenhuollon henkilöstön siirtymisestä kuntayhtymään.

Hyvinvointialueen ja kuntien kuuleminen asiassa

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 47 §:n ja hyvinvointialueen rahoituksesta annetun lain (617/2021) 26 a §:n mukaan

valtiovarainministeriö voi itse tai hakemuksen perusteella korjata kunnan tai hyvinvointialueen mainitussa laissa tarkoitetuissa päätöksissä ja päätösten perusteena olevissa tiedoissa olevan laskuvirheen. Korjaaminen ei edellytä hallintolain (434/2003) 50 ja 51 §:ssä säädettyjen virheen korjaamista koskevien edellytysten täyttymistä, mutta menettelyyn sovelletaan soveltuvien osin, mitä hallintolain 8 luvussa säädetään. Siten asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen virheen korjaamista, jollei se ole tarpeetonta.

Valtiovarainministeriö on tehnyt alustavaa arviointia saadun selvityksen ja sovellettavan lainsäädännön perusteella seuraavasti:

Kuntayhtymän pakollisen varauksen huomioon ottaminen ja varauksen määrä

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän vuoden 2022 tilinpäätökseen on kirjattu pakollinen varaus, 20 miljoonaa euroa, vuoden 2022 palkkaharmonisaation kustannuksia varten sekä vastaava saaminen jäsenkunnilta pakollisesta varauksesta syntyneen alijäämän kattamiseksi. Jäsenkunnat eivät ole kirjanneet saamista vastaavaa velkaa eivätkä kulua tilinpäätökseen 2022. Hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyi kuntayhtymän tilinpäätöksen, joka pakollisen varauksen takia muodostui alijäämäiseksi.

Tieto pakollisen varauksen jakautumisesta jäsenkuntien kesken on saatu hyvinvointialueelta 21.6.2023 vastauksena valtiovarainministeriön toteuttamaan kyselyyn (Kuntayhtymien ja muiden yhteistoimintaorganisaatioiden takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset sekä muut sote-uudistuksen rahoituksen siirtolaskelmaa vääristävät erät 2021–2022).

Valtiovarainministeriön 10.10.2023 julkaisemassa kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten siirtolaskelmassa kuntayhtymän jäsenkuntien vuoden 2022 sote-nettokustannuksia on oikaistu lisäämällä osuudet vuoden 2022 alijäämästä perustuen kuntayhtymän vuoden 2022 tilinpäätökseen.

Hyvinvointialueelta 27.3.2024 saadun lisäselvityksen mukaan pakollisesta varauksesta kirjattu alijäämä on jaettu jäsenkuntien kesken perussopimuksen mukaisesti niin, että kustannus kohdistuu kullekin jäsenkunnalle sen tilinpäätösvuoden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukäytön suhteessa.

Kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1393/2022, 7 §) annetaan tarkempia säännöksiä siitä, miten kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta annetun lain (618/2021) 57 §:n 3 momentissa tarkoitettujen kunnan valtiosuuden perusteena olevia tilinpäätöstietoja tulee oikaista siirtolaskelmassa. Asetuksen sääntelyn tarkoituksena on varmistaa rahoituksen siirron toteutuminen laissa tarkoitettulla tavalla siten, että kunnista hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset vastaavat siirtolaskelman perusteella yhden vuoden sote- ja pela-palveluiden järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Myös yksittäisten kuntien valtiosuuksiin merkittävästi vaikuttavat sote-uudistuksen tasauselementit lasketaan vuodesta 2024 lukien oikaistujen siirtolaskelman tietojen perusteella.

Asetuksessa säädetään tyhjentävästi niistä tilinpäätöstiedoista, jotka voidaan siirtolaskelmassa ottaa huomioon kuntien tilinpäätöstiedoista poiketen. Asetuksen 7 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan oikaistaan kuntayhtymien vuoden 2021 ja 2022 alijäämää koskevat kirjaukset kuntien tilinpäätöstiedoista siltä osin, kun kunnat eivät ole kirjanneet sitä sosiaali- ja terveydenhuollon kuluiksi. Tietojen oikaisu on tehty Päijät- Hämeen

hyvinvointikuntayhtymän jäsenkuntien kustannusten osalta tämän kohdan perusteella kuntayhtymän vuoden 2022 tilinpäätökseen kirjatun palkkaharmonisaatiokustannuksia koskevan varauksen perusteella.

Asetuksen perustelumuistion (kesällä 2023 muutettu asetus 885/2023) mukaan rahoituksen siirtolaskelman tarkoituksena on, että kunnista hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset vastaavat laskelman perusteella yhden vuoden palveluiden järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Asetuksen mukaisilla oikaisulla on erityisesti tavoiteltu tilinpäätöserien ottamista huomioon kuntien Valtiokonttorille raportoimista tilinpäätöstiedoista poiketen silloin, kun ne merkittävästi vääristäisivät laskelmia.

Oikaisuvaatimuksen kohteena oleva valtiovarainministeriön päätös on tehty syksyn 2023 tietojen mukaan ottamalla huomioon kuntayhtymän vuoden 2022 tilinpäätökseen kirjatusta pakollisesta varauksesta johtuva alijäämä. Lähtökohtaisesti tiedoissa tapahtuvia muutoksia laskelman tekohetken jälkeen ei oteta enää huomioon. Oikaisuvaatimuksista saadun tiedon perusteella näyttäisi siltä, että tehty oikaisu ei enää vastaisi asetuksen tarkoitusta, koska todellisuudessa oikaistava määrä on osoittautunut huomattavasti tehtyä varausta pienemmäksi.

Mahdolliset takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset

Hollolan kunta vetoaa siihen, että kuntayhtymän varaukseen vuodelle 2022 sisältyisi osin takautuvia, vuosille 2020 ja 2021 kuuluvia palkkaharmonisaation kustannuksia.

Edellä mainitun asetuksen 7 §:n 1 momentin mukaan tarkistettaessa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 57 §:n 3 momentissa tarkoitettuja laskelmia vuonna 2023, laskelmissa otetaan huomioon kunnan vuosille 2021 ja 2022 kuluiksi kirjaamat takautuvat

palkkaharmonisaatiokustannukset siten, että siirtyvä palkkakustannus vastaa yhden vuoden suoriteperusteisia palkkakustannuksia.

Mikäli varaukseen on todellisuudessa sisältynyt väitettyjä takautuvia palkkaharmonisaation kustannuksia, tulisivat nämä oikaistuksi edellä mainitun asetuksen kohdan perusteella.

Kuntayhtymän ylijäämän huomioon ottaminen

Hollolan kunta on lisäksi vaatinut, että kuntayhtymän taseen kertynyt ylijäämä otetaan huomioon kustannuksia vähentävänä tekijänä.

Asetuksen 7 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti laskelmissa voidaan kunnan Valtiokonttorille ilmoittamista tilinpäätöstiedoista poiketen ottaa huomioon kunnan kirjaamat sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kuntayhtymien takautuvat alijäämät sekä takautuvat ylijäämät siten, että huomioon otettava osuus vastaa yhden vuoden kustannuksia. Asetuksen perustelumuition mukaan takautuvina erinä pidetään ennen vuotta 2021 aiheutuneita ali- tai ylijäämiä.

Ennen vuotta 2021 kertyneen ylijäämän osuutta ei siten voida ottaa huomioon laskelmavuosille, vaan laskelmavuosien tuottona tai kuluna voidaan huomioida ainoastaan vuosien 2021 ja 2022 suoriteperusteinen ali- tai ylijäämä. Lisäksi edellä mainitun asetuksen 7 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kuntayhtymien ylijäämän palautus sekä alijäämän kattaminen vuosilta 2021 ja 2022 voidaan kuntien Valtiokonttorille raportoimista tilinpäätöstiedoista poiketen ottaa huomioon jäsenkuntien tuottona, kuluna tai kulujen oikaisuna siten, että palautus jaetaan kuntien kesken perussopimuksessa sovitulla tavalla ja että palautuksesta huomioon otettavalla määrällä kustannukset vastaavat yhden vuoden palvelujen järjestämisen kustannuksia.

Asetuksen nojalla on oikaistu perussopimuksen mukaisesti jaettuna vuosien 2021 ja 2022 suoriteperusteiset ali- ja ylijäämät siten, että kustannukset vastaavat yhden vuoden kustannuksia.

Valtionvarainministeriö varaa Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle ja entisen Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän aiemmille jäsenkunnille mahdollisuuden esittää huomiot edellä mainittuihin vaatimuksiin ja niiden perusteisiin 3.5.2024 mennessä.

Lahden kaupungin lausunto:

Lahden kaupunki antaa lausuntonaan alla olevat selvitykset valtiovarainministeriön 24.4.2024 pyytämään lausuntopyyntöön.

1. Selvitys perusteista, joilla kuntayhtymä on kirjannut 20 miljoonan euron pakollisen varauksen

Lahden kaupunki ei ole saanut Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymältä tai Päijät-Hämeen hyvinvointialueelta lakiin, tuomioistuimen päätökseen tai olemassa olevaan sopimukseen perustuvia perusteita palkkaharmonisaatoratkaisuun liittyvän pakollisen varauksen tekemiseen. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen esittämät yleisperustelut ovat niin Lahden kaupungin kuin muidenkin yhtymän osakaskuntien taholta systemaattisesti kiistetty työsopimuslain, lain kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta sekä liikkeenluovutuslain vastaisina ja niihin perustumattomina.

Lahden kaupunki ei voi hyväksyä palkkaharmonisointiin liittyvää kirjausta, koska hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöstä tehtäessä sopimuksen kautta syntyneitä velvoitteita ei ole ollut eikä Lahden kaupunki ole osallistunut sellaisen päätöksen tekemiseen, missä asiasta sovittaisiin muulla tavoin.

Mikäli asiassa vedotaan vuonna 2023 tai sen jälkeen mahdollisesti syntyneeseen sopimukseen, Lahden kaupunki vetoaa liikkeenluovutuksen perusteisiin ja katsoo, että se ei ole asiassa asianosainen.

KKO:n päätöksessä 2024:9 on todettu Lapin sairaanhoitopiirin aloittaneen palkkaharmonisointiin tähtäävät konkreettiset toimenpiteet kesällä 2016 ja toteutuksen tapahtuneen 2019–2020. Oikeuskäytännöistä ei KKO:n mukaan löydy täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkaerojen harmonisointi tulisi toteuttaa. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä muodostettiin vuonna 2017 ja palkkaharmonisointia on viety eteenpäin vuoteen 2023 saakka. Tästä mm. kuntayhtymän henkilöstöasioista vastannut viranhaltija ja yhtymän johtaja on informoinut yhtymän jäsenkuntia kuntayhtymän toiminta-aikana.

Edellä kerrottuun perustuen Lahden kaupunki toteaa, että Päijät-Hämeen hyvinvointialueen esittämät suulliset perusteet varauksen kirjaamisesta kiistetään edelleen, kuten on systemaattisesti kiistetty Lahden kaupungin toimesta niin suullisesti kuin kirjallisissa kannanotoissa. Sitä, että Päijät-Hämeen hyvinvointialue on tästä huolimatta tehnyt kirjauksen tilinpäätökseen, voidaan pitää hyvinvointialueen oman edun tavoitteluna ja tietoisena päätöksenä vaikuttaa omien valtionosuksiensa määrää lisäten ja kuntien valtionosuutta vähentäen. Varausta koskevan päätöksen tehneen Päijät-Hämeen hyvinvointialueen voidaan katsoa olleen esteellinen varauspäätöksen tekemiseen, koska kirjauksesta on ollut suoraan organisaatiolle odotettavissa merkittävää etua. Päätöksentekijän puolueettomuus on oikeuskäytännön ja oikeusturvan näkökulmasta keskeisimpiä oikeusperiaatteita, joita olisi tullut noudattaa myös hyvinvointialueiden päätöksenteossa.

2. Selvitys kuntayhtymän varauksen perusteena olevien kustannusten todellisesta määrästä tämänhetkisen tiedon tai arvion mukaan

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymällä ei ole ollut kuntayhtymän toiminnan päättyessä 31.12.2022 mitään sopimusta tai neuvottelutulosta palkkojen harmonisoinnista, vaan asiasta on sovittu 1.1.2023 jälkeen.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue ei ole toimittanut Lahden kaupungille sopimusta, joka osoittaisi palkkaharmonisoinnin toteutuneet kustannukset. Lahden kaupunki on saanut 4.10.2023 hyvinvointialueelta alustavat arviot palkkojen harmonisointikustannuksista jäsenkunnittain.

Alustavien arvioiden mukaan kustannukset ovat

v. 2020 yhteensä 8,0 milj. euroa, josta Lahden kaupungin osuus on 4,8 milj. euroa

v. 2021 yhteensä 15,0 milj. euroa, josta Lahden kaupungin osuus on 9,1 milj. euroa

v. 2022 yhteensä 12,4 milj. euroa, josta Lahden kaupungin osuus on 7,5 milj. euroa.

Lahden kaupunki ei ole tietoinen luonnoslaskelman oikeellisuudesta tai em. ilmaistujen kuntakohtaisten laskelmien tai kohdennusten perusteista. Kaupungille ei myöskään ole esitetty yksityiskohtaisia laskelmia tai tositteita luonnoslaskelman perusteista.

Lahden kaupunki on kiistänyt palkkaharmonisoinnin perusteet kaupunginhallituksen päätöksissä 28.11.2022 § 427, 29.5.2023 § 188, 30.10.2023 § 345 ja 4.3.2024 § 91 sekä kaupunginvaltuuston päätöksessä 12.6.2023 § 65.

3. Selvitys syistä, jotka ovat johtaneet mahdolliseen palkkaharmonisaatiosta tehdyn varauksen ja toteuman erotukseen

Lahden kaupunki ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa. Lahden kaupungilla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Kaupunki ei siis ole tietoinen kysytystä asiasta.

4. Selvitys siitä, minä vuonna tehtyä työtä palkkaharmonisaatiokustannus koskee (suoriteperuste) ja voidaanko uuden tiedon valossa todeta korvauksen jaksottuvan suoriteperusteella useammalle vuodelle

Lahden kaupunki ei ole saanut tietoonsa asiaa koskevia yksityiskohtia.

5. Selvitys varauksen kuntakohtaisesta jakautumisesta perussopimuksen mukaisesti erityisesti huomioiden ne kunnat, jotka ovat järjestäneet sosiaali- ja perusterveydenhuollon itse

Perussopimus toteaa alijäämien kattamisesta seuraavaa:

Jos on nähtävissä, että yhtymätasoisesti on syntymässä alijäämää, estetään alijäämän syntyminen ensisijaisesti yhtymän toimintaa sopeuttamalla.

Mikäli alijäämää syntyy, alijäämä katetaan tilinpäätöksen yhteydessä siten, että kustannus kohdistuu kullekin jäsenkunnalle sen tilinpäätösvuoden palvelukäytön suhteessa.

Lahden kaupunki katsoo, että se ei ole osallinen varauksen valmisteluun eikä kaupungin hallussa ole tietoja, joilla laskelmien oikeellisuus voitaisiin varmentaa.

Kaupunginhallitus

Ote pöytäkirjasta 29.04.2024

Lahden kaupungille tulee varata oikeus ottaa kantaa hyvinvointialueelta pyydettyyn lausuntoon ja siinä esitettyihin tietoihin ennen valtiovarainministeriön päätöstä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: sähköpostilla valtiovarainministeriö: kirjaamo.vm@gov.fi ja roosa.valkama@gov.fi

Ote: talousjohtaja viimeistään 2.5.2024

Kaupunginhallitus

Ote pöytäkirjasta 29.04.2024

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 183

Lahden kaupunki

MUUTOKSENHAKUKIELTO

oikaisuvaatimus/kunnallisvalitus

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 136 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.



LAUSUNTO

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto
PL 28
00023 Valtioneuvosto

Lausunto valtiovarainministeriön lausuntopyyntöön liittyen oikaisuvaatimukseen valtiovarainministeriön päätöksestä VN/35660/2023

Lausuntona valtiovarainministeriön esittämiin kysymyksiin Orimattilan kaupunki lausuu seuraavaa

1) perusteista, joilla kuntayhtymä on kirjannut 20 miljoonan euron pakollisen varauksen

Orimattilan kaupunki katsoo, että Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä on lainvastaisesti tehnyt esteellisenä toimijana palkkaharmonisaatiota koskevan palkkavarauksen Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätökseen vuodelta 2022. Orimattilan kaupunki on kaikissa yhteyksissä kiistänyt hyvinvointialueen esittämät perusteet palkkavaraukskirjauksen osalta.

Orimattilan kaupunki on eri yhteyksissä käydyissä keskusteluissa hyvinvointialueen edustajien kanssa kiistänyt palkkavarauksen kirjaamisen perusteet Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön toimeenpanosta (616/2021), liikkeenluovutuslain, työsopimuslain ja viranhaltijoista annetun lain vastaisena. Palkkasaatavaa ei voida katsoa erääntyneeksi eikä tältä osin ole perusteita kirjata sitä varauksiin. Orimattilan kaupungin näkemyksen mukaan Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymällä ei ollut 31.12.2022 tuomioistuimen päätöstä tai sitovaa sopimusta, johon takautuvien kustannusten maksaminen perustuisi.

Se, että Päijät-Hämeen Hyvinvointialue on tästä huolimatta tehnyt kirjauksen tilinpäätökseen, voidaan pitää Hyvinvointialueen oman edun tavoitteluna, tietoisena päätöksenä vaikuttaa omien valtionosuksiensa määrää lisäten ja kuntien valtionosuutta vähentäen. Varausta koskevan päätöksen tehneen Päijät-Hämeen hyvinvointialueen voidaan katsoa olleen esteellinen varauspäätöksen tekemiseen, koska kirjauksesta on ollut suoraan organisaatiolle odotettavissa merkittävää etua. Päätöksentekijän puolueettomuus on oikeuskäytännön ja oikeusturvan näkökulmasta keskeisiä oikeusperiaatteita, joita tullee noudattaa myös kuntiin vaikuttavissa päätöksissä.

Kaupunki ei voi hyväksyä palkkaharmonisointiin liittyvää kirjausta, koska hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöstä tehtäessä sopimuksen kautta syntyneitä velvoitteita ei ole ollut eikä kaupunki ole osallistunut sellaisen päätöksen tekemiseen, missä asiasta sovittaisiin muulla tavoin. Vuoden 2023 asetuksella ei voida säätää jälkikäteen kuntia velvoittavaa lainsäädäntöä oikeusperiaatteiden vastaisesti.



LAUSUNTO

2) kuntayhtymän varauksen perusteena olevien kustannusten todellisesta määrästä tämänhetkisen tiedon tai arvion mukaan (liitteeksi mahdollinen sovitteluratkaisu tai muu selvitys)

Orimattilan kaupunki ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa. Orimattilan kaupungilla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ei ole toimittanut Orimattilan kaupungille sopimusta, joka osoittaisi palkkaharmonisoinnin toteutunutta määrää.

Kaupunki on saanut vuonna 2023 luonnoslaskelman, jonka mukaan:

- palkkakustannus Hyvinvointialueelle on
2020: 4 994 343 euroa,
2021: 8 856 872 euroa ja
2022: 6 818 683 euroa
- palkkakustannus kohdennettuna Orimattilan kaupungille luonnoslaskelmassa on:
2020: 407 976 euroa
2021: 700 865 euroa ja
2022: 548 057 euroa.

Orimattilan kaupunki ei ole tietoinen luonnoslaskelman oikeellisuudesta tai em. ilmaistujen kuntakohtaisten laskelmien tai kohdennusten perusteista. Kaupungille ei myöskään ole esitetty yksityiskohtaisia laskelmia tai tositteita luonnoslaskelman perusteista eikä kaupungilla ole tietoa lopullisesta sovintosopimuksesta, mikä on tehty liikkeenluovutuksen jälkeen.

3) syistä, jotka ovat johtaneet mahdolliseen palkkaharmonisaatiosta tehdyn varauksen ja toteuman erotukseen

Orimattilan kaupungilla ei ole tähän lausuttavaa, koska kaupunki ei ole tietoinen kyseisestä asiasta.

4) siitä, minä vuonna tehtyä työtä palkkaharmonisaatiokustannus koskee (suoriteperuste) ja voidaanko uuden tiedon valossa todeta korvauksen jaksottuvan suoriteperusteella useammalle vuodelle

Orimattilan kaupunki kiistää kohdassa 1 esitetyn perustein palkkaharmonisaatiovarauksen juridisen perusteen. Kaupunki on osallistunut palkkaharmonisaatiokustannuksiin sosiaali- ja terveystalvelujen tilaajana 1.1.2019 toteutuksessa olleen palkkaharmonisointiohjelman mukaisesti vuoteen 2023 saakka. Ns. ylimääräiselle palkkaharmonisaatiovaraukselle ei löydy oikeudellisia perusteita, koska palkkaharmonisaation osalta ei ole määritelty tiettyä toteuttamisaikaa tai aikajännettä.

5) varauksen kuntakohtaisesta jakautumisesta perussopimuksen mukaisesti erityisesti huomioiden ne kunnat, jotka ovat järjestäneet sosiaali- ja perusterveydenhuollon itse.

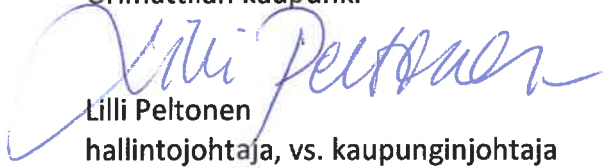


LAUSUNTO

Orimattilan kaupunki katsoo, että se ei ole osallinen varauksen valmisteluun eikä kaupungille ole annettu yksityiskohtaisempaa tietoa kustannus- tai laskentaperusteista eikä kaupungin hallussa ole tietoja, joilla laskelmien oikeellisuus voitaisiin varmentaa.

Esitettyjen kysymysten lisäksi Orimattilan kaupunki edellyttää oikeutta lausua kantansa niihin vastuksiin, joita Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ministeriön kysymyksiin esittää.

Kunnioittaen
Orimattilan kaupunki



Lilli Peltonen
hallintojohtaja, vs. kaupunginjohtaja



Kunnanhallitus, § 26, 19.02.2024

Kunnanhallitus, § 41, 04.03.2024

Kunnanhallitus, 06.05.2024

§

**Valtiovarainministeriön pyytämä lausunto koskien Päijät-Hämeen
hyvinvointikuntayhtymän jäsenkuntien oikaisuvaatimuksia vuoden 2024 kunnan
peruspalvelujen valtionosuuspäätöksiä**

PADDno-2022-31

Kunnanhallitus, 19.02.2024, § 26

Valmistelijat / lisätiedot:

Jyri Mäntylä, Juha Rehula

[jyri.mantyla@padasjoki.fi](mailto: jyri.mantyla@padasjoki.fi), [juha.rehula@padasjoki.fi](mailto: juha.rehula@padasjoki.fi)

Kunnanjohtaja

Liitteet

1 Päätös kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 2024.pdf

2 Päätös kotikuntakorvauksen perusosasta 2024.pdf

Valtiovarainministeriö on 21.12.2023 päivätyllä päätöksellään myöntänyt Padasjoen kunnalle peruspalveluiden valtionosuutta sekä päättänyt kuntien veroperustemuutoksista johtuvista verotulomenetysten korvauksista vuodelle 2024. Padasjoen kunnalle valtionosuutta ja korvausta kohdennettiin 1.552.804 euroa, josta verotuloihin perustuvaa valtionosuuden tasausta on 786.040 euroa. Valtionosuus sisältää kotikuntakorvaustuloa 9.100 euroa ja kotikuntakorvausmenoa 50.797 euroa sekä opetukseen liittyvä rahoitusta valtionosuutta vähentävänä 242.950 euroa. Veroperustemuutoksista johtuvaa veromenesten korvausta sisältyy valtionosuuteen 615.793 euroa.

Peruspalvelujen valtionosuus on puhuttanut kuntia koko sote-lainsäädännön toimeenpanon ajan ja on oletettavaa, että uudistuksen talousvaikutukset tulevat muuttumaan vielä jatkossakin. Ilman uusia päätöksiä valtion lakisääteisiin menoihin kohdennettu valtion osallistuminen kustannuksiin on edelleen vähenemässä. Kuntien valtionosuuksiin liittyvät leikkaukset on koetaan valtionosuusjärjestelmän tavoitteiden vastaiseksi ja valtiovarainministeriö onkin aloittanut järjestelmän uudistamiseen tähtäävän hankkeen 2023.

Padasjoen kunta viestittää Valtiovarainministeriölle, että sen sote-uudistukseen liittyvä siirtolaskelma valtionosuuksista sisältää Padasjoen osalta joko virheen tai muutoksen ja siihen liittyviin taloudellisiin vastuisiin liittyvän korjaamista edellyttään tekijän. Ministeriö on ottanut huomioon PPHYKYn vuoden 2022 tilinpäätöksessä tekemän 20 miljoonan euron palkkaharmonisointivarausten täysimääräisesti huomioon ja PPHYKYn esittämällä kuntajaotuksella. Osakaskunnat eivät ole vastaavaa varausta tilinpäätöksessään ottaneet vastuulleen. Saavutettu sovitteluratkaisu osoittaa vuoden 2022 kustannusvarauksen olleen ylimitoitettu ja näin ollen kuntaosuuden väärin kohdennetuksi.

Kunnan virheelliseksi katsomat Padasjoen kunnalle asetetut rahoitukseen jälkikäteen liitetyt vastuut jätetty oikaisematta ministeriön päätöksessä.



Päijät-Hämeen kunnat ovat yhdessä selvittäneet syntynyttä tilannetta ja selvitystyö on vielä kesken. Mikäli Padasjoen kunta päättää hakea oikaisuvaatimuksella muutosta valtionvarainministeriön päätökseen, asia tulee päättää kunnanhallituksessa valtiosuus päätöksestä annetun oikaisuvaatimusohjeen mukaisesti kolmen kuukauden kuluessa valtiovarainministeriön antamasta päätöksestä.

Ehdotus

Esittelijä: Juha Rehula, Kunnanjohtaja

Kunnanhallitus merkitsee tiedokseen valtiovarainministeriön päätöksen kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2024

Päätös

Hyväksyttiin.

Kunnanhallitus, 04.03.2024, § 41

Valmistelijat / lisätiedot:

Jyri Mäntylä, Juha Rehula

[jyri.mantyla@padasjoki.fi](mailto: jyri.mantyla@padasjoki.fi), [juha.rehula@padasjoki.fi](mailto: juha.rehula@padasjoki.fi)

Kunnanjohtaja

Kuntalain (410/2015) 38 §:n mukaan kunnanhallitus johtaa kunnan taloutta ja 39 §:n mukaan vastaa sen taloudenhoidosta ja myös huolehtii sen sisäisestä valvonnasta ja valvoo kunnan etua. Julkishallinnon hyvä tilintarkastustapa (Suomen tilintarkastajat ry:n suositus 3/2020) kohdan 4.2 mukaan kunnanhallitus myös, yhdessä muiden tilivelvollisten kanssa, vastaa valtiosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuudesta.

Kunnanhallitukselle esitetään osana sisäistä valvontaa ja kunnan edunvalvontaa käsittelyyn valtiovarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön päätökset kunnalle myönnettyistä valtiosuuksista sekä valtiovarainministeriön päätökset verotulojen menetysten korvauksesta sekä kotikuntakorvausten perusosasta ja selvitetään edellä mainittujen vaikutukset kunnan talouteen.

Padasjoen kunnan rahoitusjärjestelmästä tärkeimpiä ovat verotulot ja valtiosuudet. Näistä valtiosuudet muodostuvat

- valtiovarainministeriön hallinnoimasta peruspalvelujen valtiosuudesta ja verotulojen menetysten korvauksista ja
- opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta opetus- ja kulttuuritoimen valtiosuudesta.

Valtiovarainministeriö (VM) on päättänyt 21.12.2023 vuodelle 2024 myönnettävästä peruspalvelujen valtiosuudesta ja verotulojen menetysten korvauksesta.



Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen ja se perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja myös kunnan omiin olosuhdetekijöihin. Merkittävin laskennallinen peruste on ikärakenne. Laskennallisista kustannuksista vähennetään kunnan omarahoitusosuus.

Valtionosuuden suuruuteen ei vaikuta se, miten kunta palvelutoimintansa järjestää ja miten paljon niiden järjestäminen kunnalle maksaa. Valtionosuuksien määräytymisessä ja tältä pohjalta tehdyssä valtiovarainministeriön päätöksessä on ristiriitaista se, että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien osalta laskelmissa on huomioitu toteutuneet kustannukset.

Peruspalvelujen valtionosuutta lisäävät tai vähentävät seuraavat erät (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 618/2021, luvut neljä ja viisi):

- perusopetuksen aloittamisen johdosta maksettavan rahoituksen vähentäminen
- kunnan peruspalvelujen valtionosuuden vähentäminen kuntaan maksetun perustoimeentulotuen määrällä
- hyvinvointialueiden perustaminen ja tehtävien järjestämisvastuun siirrosta vuonna 2023 aiheutuvien taloudellisten vaikutusten rajoittaminen (muutosrajoitin 30 §)
- valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasaus (31 §)
- sote-siirron jälkikäteistarkastuksesta johtuva valtionosuuden pysyvä lisäsiirto (57§ 4 mom.)
- määräaikaiset kuntien valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset ja lisäykset (32 §).

Kunnista hyvinvointialueille siirtyvät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannukset on VM:n päätökseen 21.12.2023 tarkistettu kuntien lopullisten vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella (57 § 3 ja 4 mom.). Lisäksi kuntien tilinpäätöstietojen mukaisista kustannustiedoista on oikaistu niitä merkittävästi vääristävät erät 30.6.2023 voimaan tulleen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1393/2022, 7 § muutettu VNA 29.6.2023/885) perusteella. (VM 21.12.2023.)

Peruspalvelujen valtionosuuden yhteydessä maksetaan veroperustemuutoksista johtuvia verotulojen menetysten korvausta, joka vuodesta 2020 alkaen erotettiin peruspalvelujen valtionosuudesta, mutta sisältyy kirjanpidollisesti valtionosuuksiin. Kunnan varainhoitovuoden verotulojen menetystä laskettaessa sovelletaan varainhoitovuotta (2024) edeltänyttä vuotta edeltäneen vuoden (2022) verotustietoja ja varainhoitovuotta edeltäneen vuoden (2023) veroprosenttia sekä asukaslukua varainhoitovuotta edeltäneen vuoden (2023) lopussa.

VM:n 21.12.2023 päättämät valtionosuudet ja verotulojen menetysten korvaus ovat Padasjoen kunnalle seuraavat:

Peruste	VM:n päätös



Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ilman verotuloihin perustuvaa tasausta	435 618
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	786 040
Verotulojen menetysten korvaus	615 793
Yhteensä	1 843 379

Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauksen perusosa maksetaan osana valtionosuusmaksetusta ja se perustuu kunnan esi- ja perusopetuksen laskennallisiin kustannuksiin, ja sen määrä on eri 6-, 7–12- ja 13–15-vuotiaille. Vuoden 2024 perusosan laskennassa on käytetty varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden (2022) tietoja toteutuneista kustannuksista. Valtionosuuslaskelmassa on huomioitu myös saadut kotikuntakorvaustulo (9 100 €) ja kotikuntakorvausmenot (50 797 €) sekä lisäksi Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettussa laissa sekä vapaasta sivistystyöstä annettussa laissa tarkoitettu rahoitus, joka vähentää Padasjoen kunnan saamaa valtionosuutta 242 950 €:lla. Kotikuntakorvaustulot ja -menot kohdistetaan sivistystoimen/yhtenäiskoulun tulosalueelle.

Peruspalvelujen valtionosuus ja verotulojen menetysten korvaus ovat yleiskatteellisia erinä, joiden käytöstä palvelujen tuottamiseen kunta voi itsenäisesti päättää. Rahoituserät maksetaan kuukausittain tasaisin erin.

Valtiovarainministeriön 21.12.2023 tekemän päätöksen mukaan valtionosuudet vuodelle 2024 ovat määrältään 1 552 804 € (129 398 €/kk)

Mikäli kunta on tyytymätön tehtyihin päätöksiin, sillä on oikeus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan tehdä kirjallinen oikaisu valtiovarainministeriölle. Kotikuntakorvauksen osalta kunta voi hakea oikaisua kotikuntakorvauksen perusosan euromäärään.

VM:n edellä kuvatut päätökset on tarkasteltu eikä kotikuntakorvauksen perusosaan sekä verotulojen menetysten korvaukseen löytynyt aihetta oikaisuvaatimuksen tekemiseen.

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille. Uudistuksen rahoitusperiaatteeksi määritettiin kustannusneutraalisuus, jossa siirtyviä tuloja ja menoja tasataan koko maan tasolla.

Tulorahoitusta siirrettiin hyvinvointialueille kuntien verotuloja ja valtionosuuksia leikkaamalla sekä lisäämällä valtionosuusjärjestelmään toistaiseksi pysyvästä muutosrajoitin ja kunnan talouden tasapainotilan muutoksia rajoittava järjestelmämuutoksen tasaus. Nämä erät sisältyvät osaksi peruspalvelujen valtionosuutta. Tasaus tapahtuu siirtymäkauden aikana vuosina 2023–2027,

Lain kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021, myöhemmin valtionosuusL) 57 §:n 4 momentin mukaan vuoden 2023 erotus vähennetään jälkikäteen vuosina 2024 ja 2025.

”Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuun siirron vuoksi kunnilta hyvinvointialueille siirrettävät tulot tarkistetaan vuoden 2022



tilinpäätöstietojen ja verotulojen osalta valmistuneen verotuksen mukaisten maksuunpantujen verotulojen perusteella koko maan tasolla hyvinvointialueille siirtyviä kustannuksia vastaaviksi. Tulojen ja kustannusten erotus otetaan huomioon peruspalvelujen valtionosuudessa vuodesta 2024 lukien. Jos kunnilta on tarkistuksen perusteella koko maan tasolla siirtynyt tuloja vähemmän kuin kustannuksia, erotusta vastaava määrä vähennetään kunnille myönnettävästä valtionosuudesta. Jos tuloja on siirtynyt enemmän kuin kustannuksia, erotusta vastaava määrä lisätään kunnille myönnettävään valtionosuuteen. Vähennys tai lisäys otetaan huomioon valtionosuudessa kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suurena eränä.”

Vuoden 2022 verotus valmistui lokakuun 2023 lopulla. VM:n päivitti valtionosuuslaskelmansa 17.11.2023, ajankohtana, jolloin kuntien talousarviot 2024 oli jo useassa kunnassa vahvistettu. Valmistuneiden laskelmien perusteella VM totesi tehtyjen verotulosiirtojen (kunnallisvero 12,64 % ja yhteisövero noin 1/3) olevan riittämättömiä kattamaan hyvinvointialueiden menoja, joiden suuruus oli kasvanut merkittävästi alkuperäisistä laskelmista. Kompensoimaan vuotta 2024 koskevaa muutosta, valtio päätti siirtää (valtionosuusL 57 § 4 mom, 21.12.2023/1235) vuoden 2023 osuus huomioitavaksi vasta vuosina 2025–2027: ”Vastaavasti vuoden 2023 osalta erotuksesta otetaan huomioon jälkikäteen valtionosuuden lisäyksenä tai vähennyksenä vuosina 2025–2027 kunakin vuonna yksi kolmasosa.”

Valtioneuvoston asetuksen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1393/2022, 7 § muutettu VNA 29.6.2023/885, myöhemmin Asetus) perusteella rahoituslaskelman pohjana oleviin kuntien ja hyvinvointialueiden ilmoittamiin vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöstietoihin tehtiin jälkikäteistarkastus kesäkuussa 2023. Tarkistuksessa pyydettiin tiedot mahdollisista tilinpäätöstietoja vääristävistä eristä erikseen kunnilta ja hyvinvointialueilta. Asetuksen 7 §:n mukaan:

”Tarkistettaessa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 57 §:n 3 momentissa tarkoitettuja laskelmia vuonna 2023, laskelmissa otetaan huomioon kunnan vuosille 2021 ja 2022 kuluiksi kirjaamat takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset siten, että siirtyvä palkkakustannus vastaa yhden vuoden suoriteperusteisia palkkakustannuksia. Kuntien ja kuntayhtymien on toimitettava viimeistään kesäkuun 30 päivänä 2023 valtiovarainministeriölle riittävä selvitys edellä mainituista kustannuksista ja niiden kirjausten perusteista sekä mahdollisesta tuomioistuimen päätöksestä tai sitovasta sopimuksesta, johon takautuvien kustannusten maksaminen perustuu.

Tarkistettaessa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 57 §:n 3 momentissa tarkoitettuja laskelmia vuonna 2023, vuoden 2022 tulotietoina kunnallis- ja yhteisöverotulojen osalta käytetään valmistuneen verotuksen mukaisia maksuunpantuja verotuloja.”

VM julkaisi ennakoivan ja ao tilanteenmukaan tiedossa olevan tiedon pohjalta laaditun valtionosuuslaskelman 10.10.2023. Padasjoen kunnan talousarvio laadittiin tuolloin ajankohtaisimman valtionosuuksista saatavilla olevan tiedon mukaisena. Tulloin VM päivitti siirtyvät kustannukset lopullisiksi lokakuussa 2023 10.10.2023 julkaistujen ennakkolaskelmien mukaisina.



Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä (PHHYKY) teki vuoden 2022 tilinpäätöksessään 20 milj. euron pakollisen varauksen liittyen mahdolliseen takautuvaan palkkaharmonisaatoratkaisuun, josta Padasjoen kunnan laskennalliseksi osuudeksi ilmoitettiin hieman yli 400 000 euroa. Yhtymän ilmoitus vähentäisi Padasjoen kunnan valtionosuusrahoitusta pysyvästi vuodesta 2023 alkaen.

Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta (616/2021, myöhemmin toimeenpanolaki) mukaan PHHYKY:n henkilöstö siirtyi liikkeenluovutuksella hyvinvointialueelle 1.1.2023. Liikkeenluovutuksen jälkeen hyvinvointialue on jatkanut PHHYKY:n aloittamaa neuvottelua palkkojen yhdenmukaistamisesta. PHHYKY:n keskeneräisen palkkaharmonisaation osalta Padasjoen kunnan näkemys vuoden 2022 tilinpäätöksessä on ollut, että PHHYKY ei ole vastuussa tulevaan palkkaharmonisaatoratkaisuun liittyvistä korvauksista ja siten mahdollista korvausmenoa ei ole voitu pitää todennäköisenä tapahtumana. Tiedossa on, että hyvinvointialue on tehnyt sopijajärjestöjen välillä syntyneen neuvottelutuloksen jälkeen päätökset palkkaharmonisaatoratkaisun toimeenpanosta.

Huomioitavaa lisäksi on, että mahdollinen saatava ei ole eräännytynyt ennen 1.1.2023. Työsopimuslain ja lain kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta mukaan luovuttaja on luovutuksensaajalle vastuussa ennen luovutusta eräänntyneestä työntekijän saatavasta, jollei muuta ole sovittu. Muuta ei ole sovittu kuntayhtymän ja kaupungin tai hyvinvointialueen välillä.

Asetuksen 7 §:n mukaisesti VM:lle on toimitettava riittävä selvitys kustannuksista ja niiden kirjausten perusteista sekä mahdollisesta tuomioistuimen päätöksestä tai sitovasta sopimuksesta, joihin takautuvien kustannusten maksaminen perustuu. PHHYKY:n tekemä yksipuolinen tilinpäätösvaraus ei ole asetuksen kuvaama päätös tai sopimus.

PHHYKY:n tekemä palkkaharmonisaatiota ennakoiva tilinpäätösvaraus on muuttanut yhtymän tilinpäätöksen 2022 alijäämäiseksi. Toimeenpanolain 33 §:n mukaan kuntayhtymien jäsenkuntien on katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä kuntalain (410/2015) säännösten mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueille. Edellä kuvatusti alijäämä on syntynyt kirjanpitolain perusteella tehdystä palkkaharmonisaatiota koskevasta varauksesta.

Palkkaharmonisaatiokustannus ei ole syntynyt eikä siitä ole ollut sopimusta 31.12.2022 mennessä, jolloin kuntakuntayhtymä ei liikkeenluovutuksen jälkeen ole vastuussa 1.1.2023 sovitusta kustannuksista. Näin ollen menoa ei olisi voinut pitää todennäköisenä eikä siitä olisi tullut tehdä tilinpäätösvarausta. Näin ollen ei olisi myöskään syntynyt alijäämää, johon kunnilla olisi ollut kattamisvelvollisuutta.

Päijät-Hämeen maakunnan keskuskaupunki Lahden kaupunki on lausunut syksyllä 2022 ennen asetuksen voimaantuloa (KH 28.11.2022 § 427) VM:lle palkkaharmonisaation vaikutuksesta kuntien yhdenmukaiseen kohteluun:

”Palkkaharmonisaatiota on toteutettu nykyisin toimivissa, vapaaehtoisesti perustetuissa sote-kuntayhtymissä etupainotteisesti verrattuna aloittaviin hyvinvointialueisiin. Jo tehdyistä palkkaharmonisaatioista aiheutuvat menot ovat



mukana vuosien 2021–2022 sote-kustannuksissa ja sisältyvät näin ollen myös siirtolaskelmiin." Sama kohtelu koskee PHHYKY:n kaikkia jäsenkuntien siis myös Padasjoen kuntaa.

Asetuksen 7 §:n 1 momentin mukaisesti laskelmissa otettaisiin huomioon kunnan vuosille 2021 ja 2022 kuluiksi kirjaamat takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset siten, että siirtyvä palkkakustannus vastaa yhden vuoden suoriteperusteisia palkkakustannuksia.

Aiemmin perustetuilla ja ennakkoon harmonisaation toteuttaneilla sote-kuntayhtymäpohjaisilla kunnilla siirtolaskelmiin jää toteutuneet palkkaharmonisaatiokustannukset. Asetusluonnoksen mukaan myös takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset tulisivat osittain sisällymään siirtolaskelmiin. Niillä kunnilla, jotka tuottavat sotepalvelut itse, palkkaharmonisointi aloitetaan hyvinvointialueella 1.1.2023 ja tämä ei tule vaikuttamaan näiden kuntien siirtolaskelmiin. Menettely kohtelee jo palkkaharmonisaatiota toteuttaneita kuntia epäoikeudenmukaisesti.

Eri tahtisesti toteutettu palkkaharmonisaatio ja sen vaikutus siirtolaskelmiin asettaa kunnat eriarvoiseen asemaan tulevaa valtionosuusrahoitusta määritettäessä. Takautuvan palkkaharmonisaation kustannusvaikutukset tulee eliminoida kokonaan pois siirtolaskelmista, jotta ne eivät vaikuta kuntien yhdenvertaiseen kohteluun."

Edellä olevan perusteella Padasjoen kunta hakee oikaisua valtiovarainministeriön 21.12.2023 päätökseen (VN/35660/2023) kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2024 siltä osin kuin peruspalvelujen valtionosuuslaskelmissa on huomioitu Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän alijäämän kattamisvelvollisuus, joka aiheutuu yhtymän tekemästä tilinpäätösvarauksesta. Mikäli valtiovarainministeriön päätös jäisi voimaan on sillä suora ja kumuloituva vaikutuksensa Padasjoen kunnan saamiin valtionosuuksiin vuodesta 2024 alkaen.

Ehdotus

Esittelijä: Juha Rehula, Kunnanjohtaja

Padasjoen kunta hakee oikaisua valtiovarainministeriön 21.12.2023 päätökseen (VN /35660/2023) kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2024 siltä osin kuin peruspalvelujen valtionosuuslaskelmissa on huomioitu toimintansa päättäneen Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän alijäämän kattamisvelvollisuus, joka aiheutuu yhtymän tekemästä tilinpäätösvarauksesta.

Päätös

Hyväksyttiin.



Valmistelijat / lisätiedot:
Jyri Mäntylä
jyri.mantyla@padasjoki.fi

Liitteet

1 Päijät-Hämeen kuntien ja hyvinvointialueen kuuleminen siirtolaskelman tiedoista 24.4.2024.pdf

Valtiovarainministeriön kuntaosasto on lähettänyt Päijät-Hämeen kunnille kirjeen koskien kuntien tekemää oikaisuvaatimusta. Kirjeessä ministeriö selvittää omia näkemyksiään valtionosuuspäätöksen perusteista ja antaa kunnille mahdollisuuden tulla kuulluksi niiden osalta 3.5.2024 mennessä.

Kuulemiskirje kokonaisuudessaan toimitetaan kokouksen osanottajille oheismateriaalina. Alla on ote kirjeen sisällöstä:

"Valtiovarainministeriö pyytää myös lisäselvityksiä kuntayhtymän 20 miljoonan euron pakollisen varauksen perusteluista ja yksityiskohdista.

Valtiovarainministeriö varaa Teille mahdollisuuden esittää huomionne edellä mainittuihin vaatimuksiin ja niiden perusteisiin. Valtiovarainministeriö pyytää tarkempaa selvitystä erityisesti

- 1) perusteista, joilla kuntayhtymä on kirjannut 20 miljoonan euron pakollisen varauksen
- 2) kuntayhtymän varauksen perusteena olevien kustannusten todellisesta määrästä tämänhetkisen tiedon tai arvion mukaan (liitteeksi mahdollinen sovitteluratkaisu tai muu selvitys).
- 3) syistä, jotka ovat johtaneet mahdolliseen palkkaharmonisaatiosta tehdyn varauksen ja toteuman erotukseen
- 4) siitä, minä vuonna tehtyä työtä palkkaharmonisaatiokustannus koskee (suoriteperuste) ja voidaanko uuden tiedon valossa todeta korvauksen jaksottuvan suoriteperusteella useammalle vuodelle
- 5) varauksen kuntakohtaisesta jakautumisesta perussopimuksen mukaisesti erityisesti huomioiden ne kunnat, jotka ovat järjestäneet sosiaali- ja perusterveydenhuollon itse.

Saadun lisäselvityksen perusteella valtiovarainministeriö arvioi, onko olemassa tosiasiallisia perusteita ja oikeudellisia edellytyksiä kuntien vuoden 2024 valtionosuuspäätösten ja/tai hyvinvointialueen rahoituspäätöksen muuttamiseen siten, että niiden perusteena olevia siirtolaskelman tietoja oikaistaisiin edellä mainitun lainsäädännön nojalla ja sen tarkoitusta vastaavalla tavalla.

Pyydämme Teitä toimittamaan mahdollisen lausuntonne asiasta tai ilmoituksen siitä, että Teillä ei ole lausuttavaa osoitteella kirjaamo.vm@gov.fi sekä roosa.valkama@gov.fi viimeistään 3.5.2024. Vastaamatta jättäminen ei estä asian ratkaisemista."

Vastine valtiovarainministeriön lausuntopyyntöön liittyen Padasjoen kunnan oikaisuvaatimukseen (kunnanhallitus 4.3.2024 § 41, jolla Padasjoen kunta haki oikaisua valtiovarainministeriön 21.12.2023 päätökseen (VN/35660/2023) kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2024 siltä osin kuin peruspalvelujen



valtionosuuslaskelmissa on huomioitu toimintansa päättäneen Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän alijäämän kattamisvelvollisuus, joka aiheutuu yhtymän tekemästä tilinpäätösvarauksesta.)

Vastine on toimitettu valtiovarainministeriölle määräajan puitteissa maininnalla, että asia kunnanhallituksen käsittelyssä kokouksessaan 6.5.2024.

Valtiovarainministeriölle

Asia: Kunnan oikaisuvaatimus VN/35660/2023 päätökseen – VM:n lausuntopyyntö oikaisuvaatimukseen liittyen

Kunnalle on esitetty seuraavat 1-6 kohdan kysymykset, joihin Padasjoen kunta vastaa seuraavalla tavalla:

1. Perusteista, joilla kuntayhtymä on kirjannut 20 milj. euron pakollisen varauksen ?

Padasjoen kunta katsoo, että Päijät-Hämeen hyvinvointialue on lainvastaisesti tehnyt esteellisenä toimijana palkkaharmonisaatiota koskevan palkkavarauksen Päijät-Hämeen hyvinvointialue tilinpäätökseen vuodelta 2022. Padasjoen kunta on kaikissa yhteyksissä kiistänyt hyvinvointialueen esittämät perusteet palkkavaraukskirjauksen osalta.

Padasjoen kunta on eri yhteyksissä käydyissä keskusteluissa hyvinvointialueen edustajien kanssa kiistänyt palkkavarauksen kirjaamisen perusteet Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön toimeenpanosta (616/2021), liikkeenluovutuslain, työsopimuslain ja viranhaltijoista annetun lain vastaisena. Palkkasaatavaa ei voida katsoa eräänytyneeksi eikä tältä osin ole perusteita kirjata sitä varauksiin.

Se, että Päijät-Hämeen Hyvinvointialue on tästä huolimatta tehnyt kirjauksen tilinpäätökseen, voidaan pitää vain Hyvinvointialueen edun tavoitteluna, tietoisena päätöksenä vaikuttaa omien valtionosuuksiensa määrää lisäten ja kuntien valtionosuutta vähentäen. Varausta koskevan päätöksen tehneen Päijät-Hämeen hyvinvointialueen voidaan katsoa olleen esteellinen varauspäätöksen tekemiseen, koska kirjauksesta on ollut suoraan organisaatiolle odotettavissa merkittävää etua. Päätöksentekijän puolueettomuus on oikeuskäytännön ja oikeusturvan näkökulmasta keskeisimpiä oikeusperiaatteita, joita tullee noudattaa myös kuntiin vaikuttavissa päätöksissä.

Padasjoen kunta ei hyväksy palkkaharmonisointiin liittyvää kirjausta, koska aikanaan hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöstä tehtäessä sopimuksen kautta syntyneitä velvoitteita ei ole ollut eikä kunta ole osallistunut sellaisen päätöksen tekemiseen, missä asiasta sovittaisiin muulla tavoin. Vuoden 2023 asetuksella ei voida säätää jälkikäteen kuntia velvoittavaa lainsäädäntöä oikeusperiaatteiden vastaisesti. Jälkikäteen velvoittava lainsäädäntö on hyvän hallinnon ja olisi oikeusperiaatteiden vastaista.

Korkeimman oikeuden (KKO) päätöksessä 2024:9 on todettu Lapin sairaanhoitopiiriin aloittaneen palkkaharmonisointiin tähtäävät konkreettiset toimenpiteet kesällä 2016 ja toteutuksen tapahtuneen 2019-2020. Oikeuskäytännöistä ei KKO:n mukaan löydy



täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkaerojen harmonisointi tulisi toteuttaa. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä muodostettiin vuonna 2017 ja palkkaharmonisointia on viety eteenpäin vuoteen 2023 saakka. Tästä mm. kuntayhtymän henkilöstöasioista vastannut viranhaltija ja yhtymän johtaja on informoinut yhtymän jäsenkuntia kuntayhtymän toiminta-aikana.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä aloitti toimintansa 1.1.2017. Kunnille on yhtymän johdon osalta tuotu esille, että palkkaharmonisointi yhtymässä on käynnistetty vuoden 2019 alusta. Palkkaharmonisointiin on kunnille annetun tiedon mukaan käytetty miljoonia euroja. KKO:n päätöksen 2024:9 pohjalta on todettavissa, että oikeuskäytännöstä ei löydy täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkojen harmonisointi tulisi suorittaa. Näin ollen taannehtivalle kertakorvauspäätösvaraukselle ei ole ollut oikeudellisia perusteita Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöksen 2022 osalta.

Yhteenvetona voidaan todeta, että palkkaharmonisaatiovaraus ei ole perustunut voimassa oleviin lakeihin tai muihin säädöksiin. Myöskään oikeuden päätös eivät tue palkkaharmonisaatiovarausta (KKO 2024:9). Päätöksentekijänä on ollut Päijät-Hämeen hyvinvointialue, jolle päätöksestä on koitunut merkittävää etua. Asetuksella ei voida tehdä kuntien oikeusasemaan jälkikäteisesti velvoittavaa sääntelyä, jonka vaikutukset ovat jäämässä pysyviksi.

2. Kuntayhtymän varauksen perusteena olevien kustannusten todellisesta määrästä tämänhetkisen tiedon tai arvion mukaan (sovitteluratkaisu)

Padasjoen kunta ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa. Padasjoen kunnalla ei pyynnöstään huolimatta ole missään vaiheessa ollut tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ei ole toimittanut Padasjoen kunnalle sopimusta, joka osoittaisi palkkaharmonisoinnin toteutuneet määrät.

Padasjoen kunta ei ole tietoinen olemassa olevien luonnoslaskelmien oikeellisuudesta tai kuntakohtaisten laskelmien tai kohdennusten perusteista. Kunnalle ei ole esitetty yksityiskohtaisia laskelmia tai tositteita luonnoslaskelman perusteista eikä kunnalla ole tietoa lopullisesta sovintosopimuksesta, mikä on tehty liikkeenluovutuksen jälkeen.

3. Syistä, jotka ovat johtaneet mahdollisen palkkaharmonisaatiosta tehdyn varauksen ja toteutuman erotukseen

Padasjoen kunta ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa. Padasjoen kunnalla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Kunta ei siis ole tietoinen kysytystä asiasta.

4. Siitä, minä vuonna tehtyä työtä palkkaharmonisaatiokustannus koskee (suoriteperuste) ja voidaanko uuden tiedon valossa todeta korvauksen jaksottuvan suoriteperusteella useammalle vuodelle.



Padasjoen kunta kiistää kohdassa 1 esitetyin perustein

palkkaharmonisaatiovarauksen juridisen perusteen. Kunta on osallistunut palkkaharmonisaatiokustannuksiin sosiaali- ja terveystalvelujen tilaajana 1.1.2019 toteutuksessa olleen palkkaharmonisointiohjelman mukaisesti vuoteen 2023 saakka. Ns. ylimääräiselle palkkaharmonisaatiovaraukselle ei löydy oikeudellisia perusteita, koska palkkaharmonisaation osalta ei ole määritelty tiettyä toteuttamisaikaa /aikajännettä.

5. Varauksen kuntakohtaisesta jakautumisesta perussopimuksen mukaisesti erityisesti huomioiden ne kunnat, jotka ovat järjestäneet perusterveydenhuollon itse

Padasjoen kunta katsoo, että se ei ole osallinen varauksen valmisteluun eikä kunnalle ole annettu yksityiskohtaisempaa tietoa kustannus- tai laskentaperusteista eikä kunnan hallussa ole tietoja, joilla laskelmien oikeellisuus voitaisiin varmentaa.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän perussopimuksessa on todettu alijäämien kattamisesta seuraavaa:

Jos on nähtävissä että yhtymätasoisesti on syntymässä alijäämää, estetään alijäämän syntyminen ensisijaisesti yhtymän toimintaa sopeuttamalla. Mikäli alijäämää syntyy, alijäämä katetaan tilinpäätöksen yhteydessä siten, että kustannus kohdistuu kullekin jäsenkunnalle sen tilinpäätösvuoden palvelukäytön suhteessa.

Padasjoen kunta edellyttää oikeutta lausua kantansa niihin vastuksiin, joita Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ministeriön kysymyksiin esittää.

Padasjoella 2. toukokuuta 2024

Juha Rehula

Kunnanjohtaja

Vastine on toimitettu valtiovarainministeriölle määräjän puitteissa tiedolla kunnanhallituksen kokousaikataulusta.

Ehdotus

Esittelijä: Juha Rehula, Kunnanjohtaja

Kunnanhallitus merkitsee valtiovarainministeriön kuntaosaston kirjeen tietoonsa saatetuksi.

Kunnanhallitus hyväksyy selostusosassa olevan lausunnon vastineenaan valtiovarainministeriön kuntaosaston lähettämään lausuntopyyntöön.

Tiedoksi

kirjaamo.vm@gov.fi; roosa.valkama@gov.fi



29.4.2024

1. Sysmän kunta ei ole saanut Päijät-Hämeen Hyvinvointialueelta asian osalta lakiin, tuomioistuimen päätökseen tai olemassa olevaan sopimukseen perustuvia perusteita pakollisen varauksen tekemiseen. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen esittämät yleisperustelut ovat niin Sysmä kunnan kuin muiden yhtymän osakaskuntien taholta systemaattisesti kiistetty työsopimuslain, lain kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta sekä liikkeenluovutuslain vastaisena ja niihin perustumattomina.

Kunta ei voi hyväksyä palkkaharmonisointiin liittyvää kirjausta, koska hyvinvointialueen tilinpäätöstä tehtäessä sopimuksen kautta syntyneitä velvoitteita ei ole ollut eikä kunta ole osallistunut sellaisen päätöksen tekemiseen, missä asiasta sovittaisiin muulla tavoin.

Mikäli asiassa vedotaan vuonna 2023 tai sen jälkeen mahdollisesti syntyneeseen sopimukseen, kunta vetoaa liikkeenluovutuksen perusteisiin ja katsoo, että se ei ole asiassa asianosainen.

KKO:n päätöksessä 2024:9 on todettu Lapin sairaanhoitopiirin aloittaneen palkkaharmonisointiin tähtäävät konkreettiset toimenpiteet kesällä 2016 ja toteutuksen tapahtuneen 2019-2020. Oikeuskäytännöistä ei KKO:n mukaan löydy täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkaerojen harmonisointi tulisi toteuttaa. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä muodostettiin vuonna 2017 ja palkkaharmonisointia on viety eteenpäin vuoteen 2023 saakka. Tästä mm. kuntayhtymän henkilöstöasioista vastannut viranhaltija ja yhtymän johtaja on informoinut yhtymän jäsenkuntia kuntayhtymän toiminta-aikana.

Edellä kerrottuun perustuen kunta toteaa, että Päijät-Hämeen hyvinvointialueen esittämät suulliset perusteet varauksen kirjaamisesta kiistetään edelleen, kuten on systemaattisesti kiistetty Sysmän kunnan toimesta niin suullisesti kuin kirjallisissa kannanotoissa. Se, että Päijät-Hämeen Hyvinvointialue on tästä huolimatta tehnyt kirjauksen tilinpäätökseen, voidaan pitää Hyvinvointialueen oman edun tavoitteluna, tietoisena päätöksenä vaikuttaa omien valtionosuksiensa määrää lisäten ja kuntien valtionosuutta vähentäen. Varausta koskevan päätöksen tehneen Päijät-Hämeen hyvinvointialueen voidaan katsoa olleen esteellinen varauspäätöksen tekemiseen, koska kirjauksesta on ollut suoraan organisaatiolle odotettavissa merkittävää etua. Päätöksentekijän puolueettomuus on oikeuskäytännön ja oikeusturvan näkökulmasta keskeisimpiä oikeusperiaatteita, joita olisi tullut noudattaa myös Hyvinvointialueiden päätöksenteossa.

2. Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ei ole toimittanut Sysmän kunnalle sopimusta, joka osoittaisi palkkaharmonisoinnin toteutuneet määrät. Kunta on saanut luonnoslaskelman, jonka mukaan:
 - a. palkkakustannus Hyvinvointialueelle on
 - i. 2020: 4.994.343 euroa,
 - ii. 2021: 8.856.872 euroa ja
 - iii. 2022: 6.818.683 euroa
 - b. palkkakustannus kohdennettuna Sysmän kunnalle luonnoslaskelmassa on:
 - i. 2020: 38.373 euroa
 - ii. 2021: 58.797 euroa ja
 - iii. 2022: 50.613 euroa.



29.4.2024

Sysmän kunta ei ole tietoinen luonnoslaskelman oikeellisuudesta tai em. ilmaistujen kuntakohtaisten laskelmien tai kohdennusten perusteista. Kunnalle ei myöskään ole esitetty yksityiskohtaisia laskelmia tai tositteita luonnoslaskelman perusteista.

Sysmän kunta on kiistänyt palkkaharmonisoinnin perusteet kunnanhallituksen päätöksessä §285 23.10.2023.

3. Sysmä kunta ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa. Sysmän kunnalla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Kunta ei siis ole tietoinen kysytystä asiasta.
4. Sysmän kunta ei ole saanut tietoonsa asiaa koskevia yksityiskohtia.
5. Perussopimus toteaa alijäämien kattamisesta seuraavaa:
Jos on nähtävissä, että yhtymätasoisesti on syntymässä alijäämää, estetään alijäämän syntyminen ensisijaisesti yhtymän toimintaa sopeuttamalla. Mikäli alijäämää syntyy, alijäämä katetaan tilinpäätöksen yhteydessä siten, että kustannus kohdistuu kullekin jäsenkunnalle sen tilinpäätösvuoden palvelukäytön suhteessa.

Sysmän kunta katsoo, että se ei ole osallinen varauksen valmisteluun eikä kunnan hallussa ole tietoja, joilla laskelmien oikeellisuus voitaisiin varmentaa.

Sysmän kunta edellyttää oikeutta lausua kantansa niihin vastuksiin, joita Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ministeriön kysymyksiin esittää.